

7674

ಸಂಖ್ಯೆ: ಬಿ.ದಾ. 3-1-6

An Illustrated Monthly
Telugu Magazine Published,
To Depict Andhra Genius.

సంఖ్య: 1000 — 6.8.81 వే. స. ర. ప.

0-2-21 5-7-185-72

2. 58 70. 0. 1/2

15000

విషయ సూచిక

2025-10-27 10:10:10

ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯದ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ - ಮಹಾರಾಜರ ಮೊಮ್ಮಗರು 38ನೇ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮರಣವಾಯಿತು. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಸಂಬಂಧಿಸಿದವರಿಗೆ ಸಹಾಯವಾಗಿದೆ.

వి.వి.రామ గజ్జెరుగారు—వి.రామ, రేయి
మహారాష్ట్రా వాటికి

అనుబంధము

శ్రీమంత్రియము ను, పు. వా. కు.

[Faint handwritten notes at the bottom of the page]

செய்து (1000) ரூபாய்

నామినేట్ చేయబడిన వ్యక్తిగతంగా ఉన్న గ్రామానికి

Original Articles On Sacred
Literary Topics

1990

ప్రతిభాపూర్వకముగా—(కీ)కా

...

విశాఖపట్నం నాటికల కలెక్షన్లు - 1-10 వేల వరకు

అవినీతి నిరోధక చట్టం ప్రకారం, అధికారులు మరియు ఉద్యోగులు తమ పదవులపై నిరంతరం దృష్టి పెట్టాలి. అవినీతి నిరోధక చట్టం ప్రకారం, అధికారులు మరియు ఉద్యోగులు తమ పదవులపై నిరంతరం దృష్టి పెట్టాలి.

శ్రీ చాచి (మహానాథం)

అనుమతి కు...
అనుమతి కు...

2008/07/27 (Sat) 10:00

ral Economic

Original Articles On Social Political Economic Religion And
Literary Topics And Fine Arts Of Andhras Will Be Paid
అధ్యయన భూమి అనుబంధము, సాహిత్య, రాజకీయ మరియు
సామ్య పరిశోధనలు (సాహిత్య, సామ్య మరియు

... Topics And Fine Arts Of Andhradisa Will Be Paid
అప్పుడు భూస్వామి అనుబంధం, సాహిత్య, రాజకీయ చరిత్ర, వారసత్వం క రాజకీయం
... పరిశోధన (జాతీయ చరిత్ర) వ్యాసములు ... రచనలు.
... పరిశోధన, రాజకీయం.

[illegible]

అమృత గుటికలు
తొమ్మిది మాత్రలు సీసా 0—8—0

సారస్వతా రిష్టము
జ్ఞాపక శక్తిని పెంచును సీసా 1—4—0

గంధర్వపార్శ్వసి

రాయవరము గోదావరి జిల్లా

వైద్యమున గోగ్రస్తులకును కాస్తాశ్రితముగ తయారు చేయబడిన శిశువైద్యమునకును అమృత
వెలకు సుమారుగాలకు ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వమున ప్రతిష్ఠించబడిన గొప్ప ఔషధశాల

యజమానులు పండిత శ్రీపాద సుబ్రహ్మణ్యరాత్రిగారు

గంధర్వకళ

ధాతురంజని

గొప్ప వ్యవస్థాపకము. సవామేహములను అమృతముగా పరిచేయదు. తిమ్మిలువైరా ములభముగ పోవును. వాతప్రకృతులకు అపారమైన వ్యవస్థాని కలిగించును. వెలదినముల మందు 3—0—0

రతిమందు స్వేచ్ఛనమును మున్నును. శ్రీమృగములకు ఆత్మానందము గలిగించును. చాల చేరు పొందిన వేలకు వేలు సీసాలు క్రమము మునున్నది. దీనిసాని లేదు. 16 మా. 1—0—0

మలయ చందనము

శారిపాద్యాసవము

సెగ్గోగమునకు కుతారము

నవాయికి వజ్రాయుధము

రాజకటుంబములలో వాడుటకు కవిపెట్టబడినది. కావున పథ్యము చేయనక్కరలేదు. పిచికారీతోపని చేసు. మూడువధిముల వ్యాధికిని అమృతమునునుది. వారము మందు 2—4—0

నవాయికి రసవట్టుకును ఇది అమృతమునునుది. వ్యాధి కలిగిన వెలకునే దీనిని వాడినచో వారముదినములలో వ్యాధి తొలగిపోవును. వ్యాధివివరములు తెలివినచో మంచిమందులనుపంపెదము. వారముమందు 1—4—0

అశోకారిష్టము

అరవిందాసవము

కుసుమలకు దివ్యాపధము

బాలబాలికలకు అమృతము

భోజనమునకు ముందు ప్రదరాంతకరణము, తరువాత అశోకారిష్టమును వాడినచో కుసుమలు కట్టిపోవును. ప్రదరాంతకరణము 30 మాత్రలు 2—8—0
అశోకారిష్టము వారము దినములమందు 1—4—0

పిల్లలకు వచ్చెడి సకలబాధ్యములను తొలగించును. తీగళక్తిని, ఆకలిని పెంచుచును. గలిగించును. పిల్లలున్న ప్రతిభావము దివ్యామృతము. 8 రూ.

౧ వ సంపుటము	రాజమహేంద్రవరము జనవరి ౧౯౨౪	౧ వ సంచిక
----------------	------------------------------	--------------

ఉ ప క్ర మ ని క

శ్లో॥ విఘ్న భాగ్యవనివాహణై కతరణి ద్విఘ్నాటపహస్యచా
ద్విఘ్నావ్యాసకులాపమ ర్తగణాడో పఘ్నేభిషంధానచా
పఘ్నోత్తుంగిప్రభేదనపవి ద్విఘ్నార్థిసూభోభ్యు
పఘ్నాఘ్నాఘ్నసప్రచందపవనో విఘ్నేశ్వరః వాతు సః॥

శ్లో॥ శారదా శారదాభోదవదనా వదనాఽబుజే॥

నర్వదా సర్వదా స్మృకం సర్విని సర్విని క్రి నూత్॥

మ॥ “మహిముక్ వాఽనుశాసనుడు సృజి యించు గుండలీగ్రూడు వ
న్మహానీయస్థితి మూలమై నిలువ, శ్రీనాథుడు ప్రోవన్ మహా
మహులై సోముడు భాస్కరుడు వెలుగుచున్, సొపు వాటించు నీ
టము భాగ్యోక్తియై ప్రవచమునఁ ద్రాప్తగర్భ్య మూగించెదన్”

“రామరాజధామ శివః”

అంగ్రహరా॥

భారతదేశ చరిత్రమునకు అంగ్రులు చూపిన సామర్థ్యము అద్వితీయము. అదంతయు ముగిసినది నిత్యసృష్టక నిష్పన్నోదే మన్నది. అంగ్రులలో వండి తుంబ, కత్తెలు, కామితులు, కిల్లులు, రాజులిపికా కేసులు, కామి దీరస నేల అందఱును గలరు. వారిని సూక్ష్మ శక్తిగల భారము వున్నది.

ఔపిత్వాంగునాటమందియు అంగ్రులునుండం జనేయు జాతిగ నే యున్నారు. గొట్టిదాటువలె ముం దంబయే కాని సింహావలోకనము మూర్ఖము లేదు. ఒక మూల అంగ్రోద్యమము. ఇంకొక మూల గ్రంథాలయో ద్యమము. వేరొక మూల స్వరాజ్యోద్యమము. రాష్ట్రీ యసభలను సమావేశము చేయుటకు తొలుకొలుత మొదలిడినది అంగ్రులే. గ్రంథాలయోద్యమములో ౪

కోదానాజ్యము తిరువార ఆంధ్రదేశమును చెప్పవలసి
యన్నది. స్వరాజ్యోద్యమములో నిక చెప్పవలసిన
దేమున్నది. శత్రులు ఆంధ్రావాణ్ణారి అపిందికొనివది.
ఆంధ్రవాజ్యము మొకతంటుమామిడిపండుఉత్పత్తిసంక
ర్షమైనన, దాని మాధుర్యమును ఘనతయు నిమిషమాన
ములు. కావుననే త్యాగరాజు ఇతిరభావలజుండుమా
డి నలక సాహిత్య ముండియు ఆంధ్రమున నే తన కృ
తును రచించెను.

ప్రస్తుతము పంతురుయ్య ఆంధ్రపరిశోధనము
వైనుండి బొవుమందెనది అనాడు ఒక్కణరావు చిత్రా
డయ్యుడు నుడివిన నుడు పూక పోవు నే? యధోగ్ధారి
అనబడిన ద్వరాయని, నువ్వరాయని కూడ తన పాప
పుణ్యములను తెల్పకొనినది. రక్తాక్షి కడు దవ్యన నుం
డెగనే తన తీక్సణద్యుష్టులచే నీమవునర భగ్యము
నేనినది.

తీక్సన ఉద్దిగముల మాట యెట్లుండినన ఆం
ధ్రదేశమున పత్రికాగ్రహణనోద్యమము మాత్ర మంత
తృప్తికరముగ లేదు. దీనికి కారణం బూహ్యంబు. ప్ర
జాపోషణమును ముద్రణసౌకర్యములను కొంతకంటె
కారణభూతము లని మా మతము.

ఇవన్నియుపర్యాలోచించి మాం క్రులుఁ ప్రబుద్ధాం
ధ్రపత్రికాసంపాదకులు, పండిత శ్రీపాద నుబ్రహ్మ
ణ్యకాశ్రిగారి ప్రోత్సహమునలన కుతూహలానుభూతి
చిత్తులమై మేమీకార్యమునకుఁ గండంగిరిమి. దీనిని
పోషించుభారముఆంధ్రవిద్యనృహమండలిదైచున్నది.

మా రాజమహే స్రవము రాజరాజానాటము
డిను విద్యావీతమై మొప్పమిచ్చిది. విజయనగరము
కాపురము లోనగు పట్టణములో వశి పండితమండ
లిని పోషింబుట ఈకావున తీతు లేమను లేకుండినను
పదిమం శ్రీమలపెట్టెల గొశము కలకం. గోవానరి
ప్రహించు తావు లన్నియు వాణిఘాతములై విచ్చి
భించుచుండ రాజమహే ద్రవరము విద్యాస్థాన మగు
టలో నక్కడ మేమి? వానుడెవకాశ్రి రత్నకరి,
వ్యాసమూర్తికాశ్రి, శివశంకరకరి, వీరేశలింగము
ఈపురముననే తిను జీవితముల గడచిరి. ఇమరాయను,
వేంకటరామకాశ్రి కవిరాజు కృష్ణమూర్తికాశ్రి
సింహావి ఈపురము నలంకరించి విన్నె యు వానియు
దెచ్చుచున్నవారు.

కుది నొక మాట. శారిత్రభూమి పుణ్యభవము
న గాంధీమహాత్ములకు స్వస్థలగ నున్నది త్వరలో జ
యలునుండి విమల చేయబడు ననుటకు సూచనలు
గానించుచున్నవి.

అశేషం అనేక విధముల పరిశోధనము చేసి య
న పూర్వుల ప్రతిభను ప్రకాశపముచుచున్నారు. వా
రు చేపట్టిన కార్యమునకు ఈమా ఆంధ్రసర్వస్వము చా
ల తోపైదగలదు. ఈసంచికకు వ్యాసములను బంపిన
వానికి మాకృతజ్ఞతాపూర్వకతదనములు. యిందు కూ
డ ఆంధ్రదేశాశ్మకము లగు విషయములను గూర్చిన
వ్యాసములను తమచు వ్రాసి పంపి పుత్రికన పోషింపఁ
గోరవను.

ఇట్లు

ప్రకాశపతి

అనాథ బాలిక

వారకాంత

చక్కని సాంసారికనకలు, విలేంతువును పెండ్లియాడు
టకు మొదట ప్రయత్నిము. లేదేరేట దిక్కు లేని పిల్లను
పెండ్లియాడుట. కథానాయకుని భావభరితమును చ
క్కగ నిరూపించుచున్నది. తెల 0—12—0

మనోహర మయిన నాటకము, చాలకవిద్యతో
వ్రాయఁబడినది. రసితలం దయజులసిన గ్రంథ ము
పోగజ్జ లందినది. అద్భుతకల్పనలు. మనోహరముని
కలు. మంజులపదరచిత. తెల 1—0—0

పండిత శ్రీపాద నుబ్రహ్మణ్యకాశ్రిగారు కలాశివస్థనీపావస్తు రామకరము గోదావరిజ్ఞా.

పత్రికా ప్రకటనోద్దేశములు

ఉ! మామను నంహరించి యొక మామను గర్వమొంది యెన్నికా
మామను రాజుజేసి రగ మామతనూజుని కార్యబంధునై,
మామకుఁగన్నులిచ్చి నవపన్నునింకిఁ దానె మామయై
మామకు మామయైన పర మాత్ముడు మామఁ బ్రసన్ను డయ్యెను.

కొక్కొంక. కలకటరక్షకవి.

పాతకమహాశయాలాక;

శ్రీ మదభిలాండాక్షరప్రహ్వందవాచకంజైవ
చరాచరాత్మికం ౭ గు నీప్రపంచమందలి అసంతసితా
గులలో మామఃప్రదగ్రస్థానము వహించుచున్నాడు.
పూర్వాజన్మకృత మందిన గాని “దుర్లభం మానసం
జన్మ” జ్ఞాన నలుల మానవజన్మ కలుగుట దుర్లభం
ము. శ్రీవిక్రీటకాదు. మాట యటువలె పశువులకును
మానవులకును ఎంతయేనివిద్యాసము గావించుచున్నది
కాని అహంబ్రహ్మభయమై పునః।

సామాన్య మేతత్పశుమానవానాం।

జ్ఞానం నరాదా పథికో విశేషః।

జ్ఞానేన హీనః పశుభి స్సమానః।

అనునట్లు అహంరము, నిద్ర భయము, మైథు
నము, పశువులకును మానవులకును సమానమే గాని
జ్ఞాన మనునది మానవుల కధిక మనియును జ్ఞానకూ
న్యఁడగు వాఁడు పశుసమానుఁడనియును తెలియు
నయ్యెనున్నది. భగవంతుడే బ్రత్యేకముగా జోక
నదనకే ప్రసాదించుటచేత జ్ఞానమును సార్థకములొంది
దీసికొనిరాని మనుజుఁడు పశువులవలె ఉధముఁడనియే
మారుతము

ఈజ్ఞానము ప్రజ్ఞానము, విజ్ఞానము అని వివిధ
ము. అందు మొదటిది కేవల మోహార్మిక మైనది.
భౌతికమైనది తదవారిది. ఒకటి అమష్టికము. రెం
డవది విహికము. అందు రెండవదానిని గూర్చియే కా
ని తొలిదానిగూర్చి చర్చించుట సామ్యార్థ్యం పని
కాదు. మఱక రెండవది గాఢనిద్ర యగుచున్నది.

నివలె రెండవదాని నాధారము చేసికొని మొదటిదాని
నంచుచున్నాము.

“ఓం” కారము ప్రజ్ఞాప్రహ్వ మనఁబడును
ఈ “ఓం” కారమే ముక్తికాంక్షకు మనోవిధుఁడైన
అద్వైతప్రహ్వ వను యోకాంక్షము అదే రహస్యము
తనను తాను తెలిసికొనినవాడే ప్రజ్ఞాని. జీవాత్మకును
చరమాత్మకును గల సంబంధమును తెలిసికొనుటయే త
నను బాను తెలిసికొనుట.

చరిత్రజ్ఞానప్రహ్వ వాగఁడగును. దేనిని గూ
ర్చియొనను తెలుపుచియే చరిత్రము. ఈమానవులమునకు
మూత్రధారించు మామఃప్రద. మానవజీవమునై విజ్ఞాన
ప్రపంచక మాధారడే తిరుగుచున్నది. కావున చరిత్ర
పతనమే మానవవిజ్ఞానాధిస్థితి కవిశ్మిక ర్తవ్యము. మాన
వులకు మానవబాధిచరిత్రమును గూర్చి తెలిసికొనుటకన్న
మిన్న యను కుతూహల మెక్కి అంతకన్న పంతుష్టి
యెక్కడ? అది తెలిసినవో మానవుఁడు విజ్ఞాని కా
గలఁడు. ఒకటి మూత్ర మున్నది. ఎరుఁడును బ్రజ్ఞాని
యైనగాని కేవల మొక విజ్ఞాని యైనంతమాత్రాన
పూర్ణజ్ఞాని గాఁబాం డని భారతీయులొకరును.

ఇంక చరిత్ర యనఁగా నేమో అది మానవజీవిత
మునై మెల్లధారపడియున్నదో చూడము. ఒక మను
జుని గూర్చి గాని ఒక కట్టడుమును గూర్చిగాని చూచి
యే మితిరదిస్త్రువును గూర్చి గాని తెలుపునదియే చరిత్ర
ము. కొండలు మనుజుల చరిత్రములు గలిసి యొక జా
తి చరిత్రము గాను ఒక జాతి చరిత్ర మొక దేశచరిత్రము
గాను అన్ని దేశముల చరిత్రలను గలిసి ప్రపంచచరిత్ర

గాను పరిణమించుచున్నది. దీని కంఠకును మూలము కూనవుచును మానవ చరిత్రమును, శుద్ధకు ప్రపంచక చరిత్ర ఆయాదేశములలోని మానవజాతుల యొక్క చరిత్రమే కాని వేరు కాదు. కనుక ప్రతిదేశచరిత్రనును ఆయాదేశములలో నివసించిన మానవాశులయొక్క ఆయాశత్రాబ్దములలోని నుత, సాంఘిక, రాజకీయ, ఆర్థిక సారస్వత, కళాపాస్థితులను గూర్చి తెలుపును. ఈదేశముల వన్నిటిని పూర్తిక తెలిపినచే కాని స్పష్టమైన చరిత్ర కాబాలను. చరిత్రము పతనసౌకర్యాగ్రము జీవితచరిత్ర, మతచరిత్ర, సంఘచరిత్ర, ఆర్థికచరిత్ర, సారస్వతచరిత్ర అని యెన్నియో విధములుగా విభజింపబడినవని నొకదాని నుండి మఱియొకటి పూర్తిగ విడిచి ముట్టకు పోనునదదు. అవన్నియు నొకదానిపై నింకొక టాధానపడి యున్నవి. తుద కివిన్నియు మొదటి జీవితచరిత్రములే కాని వేరు కాదు. ఎట్లుదురేని కొంతలు కవులు జీవచరిత్రలు కలిసి సారస్వతచరిత్ర యగుచున్నది. మఱికొందఱు మతసంస్కృత్యల జీవితములుగలిసి మతచరిత్ర యగుచున్నది. అందుకొందఱు కవులను, మహాసంస్కృత్యలగును కూడనుండవచ్చును. ఇందులకాంధ్రసారస్వతములలోని తెక్కకు మించి యున్న శైలుతగ్రంథములేసాక్షి. ఇట్లే మిగిలినచరిత్రముల సంగతియును.

పైచరిత్ర కాధార మెదియో చూడము. అది భావ. మన యభిప్రాయములను నోటిమాటలచే జెప్పి తోనుటకు భావ యవశ్యము. భావ యవగా మచ్చలను ధ్వజుల కూడిక. ఇతరదేశమునఁ గాని యితరకాలమునఁ గాని యున్న వారికి మన యభిప్రాయములను నోటిమాటలచే జెప్పఁజాలము. అచే మనము మాటాడునది కొంత కఠినమగుచున్న చేయవలెను. అవి వారు చూచి చదువుకొనెదరు. అట్లు చేయుటకు దీనియొ విశ్వకము. “అపిత్యో కరీరాణి” ప్రాయముల బుద్ధు దప్రాయములు. అవి త్రివిధంబులు. కావున మన పూర్వులయభిప్రాయములు మనము తెలిసికొనుటకును

మన యభిప్రాయములను ముందు రాచోపు వాగలను, చెలియచేయుటకు లిటుయే యాధారము.

పురాతనవాగలత గలిగి ప్రాచీనలను సవాత నంబును పరిహింకూమతమునకుఁ బట్టినట్లై “ఆర్యావర్తః పుణ్యభూమిః” అన భరితఖండ మొప్పును న్నది. అట్టి భారతభూమియందలి ఛప్పన్న దేశములలో మన యాంధ్రదేశ మొకటి. ఆంధ్ర లనెడి మానవజాతి నివసించిన దేశము యొక్క చరిత్రమే ఆంధ్రదేశచరిత్రము. హిందూదేశము ఛప్పన్నదేశములుగా విభజింపఁ బడునాటికి మన నతనించి జనలకుఁ బ్రత్యేక నేపథ్యాదు లంకుటచే వారాంధ్రజనుల వారి దేశ మాంధ్రదేశముగను విభజింపఁబడి యుండె ననవలసియున్నది. వారి భావయే ఆంధ్రభావ. దీనికి ప్రతేకలింగలను.

ఆంధ్రలిపి తెక్కమాన్యుల చెంగి నేటి క్రిగూడ మన నున్నది. ఇందులకు పూర్వపురానరములలోని తెనుగక్కరములే విశిష్టము గాన భావయే తెనుగు భావ యనియు తెలుగుభావ యనియుఁ గూడ విలపబడుచున్నది. దానిని బట్టి మనదేశమును తెనుగుదేశ మనియు తెలుగుదేశ మనియు విలుచుచున్నార. ఈమన ఆంధ్రభావ “దేశభావలందుఁ జెలుగు తెన్ను” అని విమతి కెక్కినది. దీనినే ఇటాలియన్ అఫ్ ది యిస్టు (Italian of the East) అనికూడ అందురు. పాశ్చాత్యదేశములందు ఇటాలియనుభావ తలమానికమై యెట్లాపుమన్నవో ప్రాచ్యదేశములలో మన భావ యంత గౌరవము నందుచున్నది. ఈమనభావయందు వ్రాయబడిన గ్రంథముదాయమే ఆంధ్రవాఙ్మయము.

ఆంధ్రవాఙ్మయము రాజమహేంద్రవరమున జననమంది నెల్లూరు ఓరుగల్లులలో పెరిగి విజయనగరాధీశుని చెంతకొంతకాలమునుకఁజాపురిని మఱికొంతకాలమును విడిచి నేడు చెన్నపట్టణము, బందరు, రాజమహేంద్రవరము, పితాపురము, విజయనగరము లో నగు పట్టణముల సంచరించుచున్నది.

ఈసాహస్యకవిత్రమువందు మూడు దశలు గావింపబడుచున్నవి. అందు మొదటిది భాషాంతరీకరణము. దీనికి వ్యాదర్శి వన్నసాస్యము. గ్రంథములన్నియును సంస్కృతమున నే యుండవలెను గాని వాని వ్యాదర్శికిరించుట పాపపేరు ను తలచెడి రోజులలో వన్నయభట్టాచార్యుడు భారతాంధ్రీకరణము ప్రాంఘిం చేను. పిమ్మట సంస్కృతమునాగో భారతీభాగవతా మానుననైవ భాద్రగ్రంథము లన్నియును బూర్తి తెలు గింపబడినవి.

రెండవది ప్రబంధముగను. దీనికి మార్గచరిత్ర పేర్దనాద్యుడునుచరిత్రమే తొలి ప్రబంధము. ఈ రోజులలో నెవలగు వాటకములు నెల్లులయలుదేలుచున్నవో ఆరోజులలో ప్రబంధములట్లుబయలుదేరినవి.

మూడవది ఆధునికముగను. దీనికి కొండలు నవలయుగ ముగయును ముటికొండలు వాంకాయగ మునియును పిలుచుచున్నాను. మేము మాత్రము దీనిని గద్యయుగమగుచును (Age of prose) లేవీలేలింగళ మనియును (Viresalingam Era) పిలుచుచున్నాము. ఈ ముగమునమార్గచరిత్ర లేలింగళవీ.ఆగమనవల వాటకము ప్రకృతికాస్త్రము వీచరిత్ర వీలేచరిత్ర లోను గాగల గ్రంథములకు వ్రాసియు పత్రికను ప్రకటించి యు నెన్నియేని విధముల మార్గచరిత్ర యాచును. ఈ యుగమునం దాండ్లయసంస్కృతల మెక్కువగా నుండి వనవనియున్నది.

ఈవీలేళమునం దేకాలమున వేమకము బ్రతు ముగ నుండెనో ఆమధ్యగ్రంథము వినుకపాఠశాలలోని వన సారస్వతమునందు బయలుదేరినవి. ఆమధ్యప్రచారకులు వను తను మరకధాంతులు నట్లు గ్రంథస్థములు చేయుచు వచ్చిరి. ఇంతియేల మొన్న బ్రహ్మరూపాచార్యులును బోధించిన వీలేళింగళాచార్యులు ఏగ్రంథకు వ్రాసిన ను వడ మరకవ్యాప్తికిగాదే? అటులనే ఏకాలమునను జరుగును.

ఆధునికసాహస్యమునందు ఆధునికులు వ్రాసుచరిత్రగ్రంథముల వంటి గ్రంథములు లేవు. మన వ్రాస్యలకు అట్టి పాత్రముల వ్రాసు ఆచారము కనెట్లు గాన్పించదు. ఈవీలేళనమార్గ మాండ్లయల భక్తి. వసు సరించి భారతీయు లంద ఆవేకవినులుల చరిత్రను చేయుచున్నారు. వ్రాస్యను చరిత్రమును వ్రాసునంత మాత్రమున వారి చరిత్రమును వ్రాసుటకు మన కాధారములు లేవంటి కాదు. వారు వ్రాసి పట్టిన గ్రంథములును అప్పటి కర్తవ్యములను తామ్రబాళానవములును విశేషములు మనదేశమున నున్న వానినా భాషలలో వ్రాసిపెట్టిన గ్రంథములును మూలాధారములై యున్నవి. దీని నన్నిటిని భావగ బున్పించి చక్కని చరిత్రను వ్రాసికొను కర్తవ్యము మనది. అందుకు పరిశోధన ముఖ్యవిధములు టవేశ్యార్థ్యము.

ప్రతివిషయమునను మన యాంగ్లను లగవతీకన్న వెలకల బడియున్నాను. తొమ్మిదికర్తాములనుండి యున్న మన సారస్వతము మొన్న అవగామూడుకర్తాములలోపునబయలుదేరిన వంగసాహస్యతమున కేమూలను పోలకుండుటెంతయు సంభావకము. వాస్యయింపి శోధనమునుచరిత్రపరిశోధనమును యెంలేని అభివృద్ధిరకవిలనీయున్నది.

భావిసారస్వతాభివృద్ధికి మూలములు గావించుచున్నవి. దేవభాషలందు విత్తయల మన తెనుగు భాష నవీవాలంకారములను భరించుచున్నది. భాషాభిమానులు పలువురు పుష్కలముల పరిశ్రమ చేయుచున్నాను. వలలు వాటకములు వ్రాసిన వాగ్రముడగా క్షయం లేదు. అనేకాన్యగ్రంథము లితరభాషలనుండి తిక్కుమా చేయించవలసియున్నది. కాస్త్రగ్రంథములు వ్రాయించవలసియున్నది. ఆంధ్రమున అలంకారకాస్త్రము లేనుగదా? లలితకలకు గూర్చి గ్రంథములు లేనది వేర చెప్పవలెనా? మనము చేయవలసిన పని యెంతయునీ కద్దు. ఇంతియేల! సుమ్రేణి అంధ్రసారస్వతచరిత్ర లేదుగదా?

ఆంధ్రభూతి ప్రభావమునను దుండుటచే
 జేకొంటియు లేక నెలబాలుని మాట్లాడినదిపర్య
 తున యగుచున్నది. ఎన్ని ప్రతికూల ప్రకటింపబడినను
 బ్రజల తృప్తి తీరని కమయ మిది.

అనేక ప్రతికూల అంధభావములను వెలువడుచు
 న్నవి. ఏ ప్రతికూల మాలినను ఎంతదేశముల ప్రతిభను
 గూర్చియును, మహాకాపురిల విమర్శనాత్మక గూర్చి
 యును, తమిళుల తెలివిన గూర్చియును నింపబడుచున్న
 వి. తొరుగింటి ఫుల్లమ్మ కాపురము మెచ్చుటేనా మన
 కర్తవ్యము? మన దేశపరిశ్రమను గూర్చి పూర్తిగ పరి
 శ్రమ చేయు ప్రతికూల కేటంగులెంతయు కోచనీయము.

అంధులనుగుమనము కేవలమర్థరంజితవారము
 నుకేవలముద్రాడులను సతివారమును గాక ఉభయాలను
 తలివారమైకట్లు గాన్పించుచున్నది. మనరక్త సాగముల
 యందీరెడు తెగలవారిరక్తమున బ్రవిహించుచున్నది. మ
 నమార్గమాడ్కి గోవును బంజభూతిములను బూజిం
 చుటయే కాక ద్రావిడుల వడువున సర్వములను వృక్ష
 ములను కూడ బూజించుచున్నారము.

అంధభావ మాట్లాడబడు దేశమే ఆంధ్రదేశము.
 ఈ ఆంధ్రదేశము యొక్క సరియైన పటము నేటివరకు
 లేదు. ఆంధ్రదేశము యొక్క వైశిష్టిక స్వరూపమును
 శివోష్ఠస్థితులను అంధుల యొక్క స్వభావమునకును
 చరిత్రమునకును యెంతవఱకు కారణభూతములొకరిని
 కొనవలసియున్నది. ప్రస్తుతము తెలుగుమాట్లాడు దేశ
 మే ఆంధ్రదేశముగా యెల్లప్పుడు నుండెననుటకు వలెను
 కడదు. ఈ ఆంధ్రదేశము వేరు వేరు కళాబ్రములయందు
 కేటవేరెట్లెల్లు గలిగి యుండెను. ఈ దేశమును పశ్చిమ
 చాళుక్యులు, రాష్ట్రీకులు, పల్లవులు, కాలమ
 ర్యులు కాకతీయులు విజయనగరరాజులు పాలించిరి.
 వీరుగాక యెందఱోరు రెడ్డిరాజులు తెలుగురాజులు క్షత్రి
 యరాజులు కురకరాజులు పాలించినట్లు చరియచు
 న్నది. ఇందు దీని నాంధ్రములు పాలించుచున్నారు.
 అంధుల రాజ్యము కొంతకాలము పొటటిప్రతిముఖ

కును వ్యాపించినట్లు చరిత్రవచ్చుచున్నది. మైసరా
 రాజునందలి తెలుగరా మంతియు పూర్వము తెలుగు
 దేశమై యుండె ననుట కన్నియేని నిదర్శనములు గా
 న్పించుచున్నవి. కనుక ఆంధ్రదేశమును గూర్చియును
 దానిని పాలించిన రాజులను గూర్చియు చరిశికోనుటకు
 విశేషపరిశ్రమ చేయవలసియున్నది.

ఏదేశమునందును మతసాంఘిక కమయములను
 వివరీయట అరుదు. కట్టు బట్టు నట్లు తుడకుభోజ
 నము దిగ్గనండియు ఒక మతమునకును యింకాక మత
 మునకును తాంత్రవ్యము గాన్పించుచున్నది. మతచా
 రములే సంఘాచారములుగా నున్నవి. భారతభూమి
 హిందూమతమునకు బుట్టినిల్లని యింకాకే నుడివితిమి.
 ఈమత మొకనిచే బోధింపబడినది కాదు. దీనికాధా
 రములు వేదముక్తులు. ఈయుక్తు లాయాకాలముల
 యం తాయాబుధులచే కల్పింబడినవి. కావున తీనికే
 బుడిగత మని శేరు. హిందూదేశమునందు బయలు
 చేరిన మతములన్నియు నీయుమితముయొక్క కాభోప
 కాశలే. తుదకు మహమ్మదీయత్రైస్తవ మతములును
 హిందూమతకాఖ్యలైన బౌద్ధయూదమతములనుండి పుట్టి
 నట్లు చెప్పవచ్చును. కృష్ణుని యొక్క మారుపేరే
 కాని క్రయస్తన వారెడు పుట్టిన తేదను వారుకాడ
 కలరు. క్రైస్తవ అను వారెడు దుండెను మానిననుకొద్ది
 గనో గొప్పగనో హిందూమతసిద్ధాంతము లందుగలిగిన
 వనుట నిర్వివాదాంతము.

ఈమతసంస్కర్త పేరును ఆంధ్రదేశమునందు
 పుట్టకపోయినను బౌద్ధజైన, క్షత్రికరామానజ, మాధ్వబ
 సవేశ్వరమహమ్మదీయత్రైస్తవబ్రహ్మసమాజాదులు ఎన్ని
 యేని మన దేశమున నున్నట్లు గాన్పించు చున్నది.
 ఈమతములు మన దేశచరిత్రమునం దేయేమార్పులుచేసి
 నవో చూపింపలసియున్నది.

మతప్రచారకు లందఱును బాలింపు రాజులును
 దాము దేశము చేసికొని తామే రాజ్యము చేసినంత
 యధికారము బ్రజలపై చలాయించిరి. పండ్రెండు పక్ష

మూడు శతాబ్దములలో మరకములు ప్రబలముగ నుండి డివి. ఏలకమునా రామలింగారాయముల గ్రంథములు సేయుచు కుప్పలు గుప్పలుగా పాఠములు వ్రాసి పాఠశాలము నభివృద్ధిపరచిరి. ఇదిగాక వాఙ్మాయములు కల్పాదికళల నభివృద్ధి పరచిరి. గావ్యము చున్నది. ఇందులకు ఆచార్యుల ధామని లోనగాగలకే ప్రబల నిదర్శనములు. నేడు మనకు వింతగా నుండు వీర పూజలు అట్లైన గూఢాచారము లెన్నియోని పూర్వము సంభావనములై యున్నటుల దెలిసిన వచ్చును. ఇది ఆకాలమునందలి రాజులకు భిన్న భిన్నముల వారిని భిన్న భిన్న రీతులుగా ముక్కులుతో ముట్ట కట్టగాను లో పెట్టి గూడించుట వారిని మరల పాఠశాల చాగనులను బట్టి కట్టించుచుండెడివారు. ఇట్టి సుసాంఘికాచారములను ఇంకను అప్పటి స్త్రీల సేవ వస్తువులను ధరించెడివారో ఎట్టి బట్టలను కట్టెడివారో ఆసంగములను ప్రతిమరయున సంఘమువందును రాజ కీరునినయులందును ఆర్థికపరిస్థితులందును సారస్వత గుణంగును నిత్యకార్యాభివృద్ధియందును దేశమునందేయే రీతిగా మార్పులను జేసివదో కనుగొనవలసి యున్నది. ఈవిషయము లన్నియును మనకు పరిశోధన చేసి తెలిసికొనవలెను.

ఆంధ్రదేశమున కిరవదిక్కుల యం దెల్లమునా చుండినను తూర్పుకైల మూత్ర మెప్పుడును గడుద్రమే మన దేశము సముద్రమునంటి యుండుటచే ఆంధ్రులిరర ఖండవాసులతో గడుద్రము మీద వర్తకము సేయుచు నాకానిర్యాదపట్టులై యుండెడివారు. మన దేశమునందు నేరపరిశ్రమ ఎత్తులకు ఉండుటచే గాక మన దేశమస్త్రముల ఖ్యాతి ఖండారములందునూడ వ్యాపించియుండెను. ఆకాలమునందే యే నాగములు దేశమునం దుండెడివో ఏయే పట్టణములం దేయే పరిశ్రమలు జరుగుచుండెడివో తెలిసికొనవలసి యున్నది. కల్పాదికళ లభివృద్ధి పండె ననుటకు దేశమునందలి వాఙ్మాయములను జైనవివోరములకు ఓరుగల్లు హిందీలోలైన ప్రదేశములందలి కట్టడములీ చెప్పక చెప్పవచ్చును. ఈసందర్భమున మన పూర్వుల గ్రంథలేఖనానైపుణ్య

మంతయును ప్రశంసనీయము. ఎన్నియో శతాబ్దముల క్రిము వ్రాయఁబడి. గ్రంథములు మనకు లభించుట కిల్లును దంతయు వెదక్కుము. ఈతొలిపత్రి గ్రంథము లన్నియును కథలము గానంద జాగ్రత్తచేయుచో మన వాఙ్మాయమునకు కూడగానిదేటు వాటిల్లిననుట కిల్లుము. ఇప్పటికే ఆనేకగ్రంథములు పోయినవి. దొరకవలసిన గ్రంథము లెన్నోని కలవు. కావున దొంగిలినము వారును బ్రజలును ఈగ్రంథములను ప్రోసించేసి జాగ్రత్తచేయ టాశక్యమై యున్నది.

ఇంత చక్కనియ వెనుక నిమిషాని వానినిగూర్చి ప్రకటించక ఇతరములముగను గూర్చి వాన పత్రికలు ప్రకటించుట తొలియు బిస్య గూడదమును గూడవు మున్నది. ఇంక గెలిచినా రచ్చ గానం బ్రకటించుట. వాన పూర్వుల ప్రతిభ మనకే తెలియనివో నితరులకు దెలియు టై. మన ఆధారము యొక్క పంగలి ఇతరభాగలి ములకే గెలియవచ్చుదు ప్రపంచమున కెవరి తెలిసిన దను మాట.

వీరేశలింగకవి ప్రహ్లాదమాజనుగమును మన దేశమున బోధించుచుండుననునను హనుమంతరాయుడు దేశమున రాకల స్థాపించుట కలనను మన మాపురేఖలు బయలుపడిన విని చెప్పకొప్పును. ఈసహాయ్యునికార గోగ్యములలో నూత్ర వాంఛదేశము యొక్క ఖ్యాతి ఆసేనుహిమాచలమును వ్యాపించినది. దేశమునందైన సభ పుట్టిన దాని మనదేశమునం దెన్నడును జరుగకుండుటయు ఈసంవత్సరమే ఆంధ్రదేశమునందే జరుగుటకు తీర్మానింపఁబడి కాకినాడయందు జరుగుట ను నిశ్చయము నిదర్శనము. ఆంధ్రులకు ప్రత్యేకరాష్ట్రమును ప్రత్యేకవిశ్వవిద్యాలయమును కూడ కన్యలో రాష్ట్రముయన్నది. ఇతరదేశములములను గూర్చి తెలిపెడి పత్రిక లెన్నోని కలవు. ఈసంగతులన్నియు పర్యాయముచిచ్చిలైన వేమించిన ఆంధ్రదేశాశ్మయము లగు విషయములను గూర్చి విపులముగా చెప్పించి ప్రకటించెనెవరి కలది. వీరికి "ఆంధ్రహస్యము" అని నామకరణ మొనర్చితిమి. ఈనామమే ఆంధ్రులంద టివిషయమున పాల్గొనవలెనని నొందించునన్నది. ఆంధ్రులపరిధను చాటుటకే తెలుపవలెనది. ఈ మా "ఆంధ్రహస్యము"

ఏదిది వేంకటరావు

ఆంధ్రదేశము-38వ దేశీయమహాజనసభ

కాకినాడ డిశంబరు 1923

దేశీయమహాజనసభ 38 సంవత్సరములకు మన ఆంధ్రదేశమున జరుపు భాగ్యము మనకు గలిగినది. “శ్రీమాంశి ఒహుంఘ్నాని” అనునట్లు గాలివానలవలన నెట్టి యిక్కట్లలు వాటిల్లినను వాని నెల్ల సమగ్రముగా తడవడితినో ఆంగ్లంబందఱును అందు ముఖ్యముగ కాకినాడపురవాసులును నిద్రహాళియైనను మానివారి వారి విద్యుత్ కార్యములను నెరవేర్చి, 1916 సంవత్సరమున ఆంధ్రమహాజనసభ జరిగినవానిని గాత్ర దేశీయమహాజనసభకుడ గిమ నగరమున సమావేశము చేయవలెనని కాకినాడపురవాసులకు గలిగిన కొంత నేటికి సిద్ధించినది.

ప్రసిద్ధులను ప్రాచీనభారతము యితహాసము నందు ఒక కాలమున ఆంగ్లము ప్రధానస్థానమునవహించి తచ్చారిశ్రమమున నన్నెదెచ్చిరి. క్రీస్తుశకమునకు గమరమి మన్నురు సంవత్సరములకు పూర్వమే కృష్ణా తీరమున (ధానికొట్ట) ధాన్యకటకమును రాజధానిగా చేసికొని పూర్వకవ్యును సమద్రతీరముల రెంటివధ్య మన్న రాష్ట్రము నంతయు పరిపాలనము చేయుచు క్రమక్రమమున తమరాజ్యమును ఉత్తరహిందూస్థానమున వ్యాపింపజేసి మగధదేశము నాక్రమించి సామ్రాజ్యమును స్థాపనగావించి పాటలీపుత్రమునందునన్నురు సంవత్సరములు రాజ్యపాలన నడిపించిరి. మఱియును లోకప్రసిద్ధములగు తక్షశిల నలంద మొదలగు శత్రు విద్యాలయములలెనే ప్రఖ్యాతిమైన శత్రువిద్యాలయమును ధాన్యకటకమునందే ప్రతిష్ఠాపనజేసిరి. ఇచ్చటి జాడనూపము చిత్రవిద్యానైపుణ్యమునందవ్య మగుట చేత అందరి ప్రధానమంత్రిములను లండను పట్టణము నందలి ప్రత స్తవ్యప్రదర్శనకాలకుఁగొనిపోవడియున్నది.

కురుక్షేత్ర-రాజ్య ప్రాబల్యకాలమునందు సహితము ఆంగ్లము విజయనగరసామ్రాజ్యమును స్థాపించి

చిరకాలము భా:తీయ సాగరికతను పోషించిరి. ఆంగ్ల మండలములు అంగ్లేయు ప్రభుత్వమునం. జేరిన పిదప ప్రభాభ్యుదయము లెక్కింపబడక, ఆంగ్లము అన్యభాషా ప్రజలలో కలుపబడి పరిపాలింపబడుటచే, ఆంగ్ల వ్యక్తిత్వము బొడ్డిగా ముఱుగుపడిపోయెను. కాని ఎంగరాష్ట్ర విభజన కాలమున, అఖిలభారతదేశమునందు వ్యాపించిన జాతీయోద్యమప్రభావముచే మేల్కొంచి, జాతీయశాసనముల దేశమున వ్యాపింపజేయుటయేగాక జాతీయతను దృఢపఱుప, భారతదేశమునందు భాషా ప్రయుక్తరాష్ట్ర నిర్మాణముకొఱకు “ఆంధ్రోద్యమము” కొనసాగించిరి. దేశీయమహాసభవారిచే అనూత్ర మంగీకరింపబడుటకై, ప్రయత్నము గావించి, ఆంధ్రదేశమును ప్రత్యేకరాష్ట్రముగ పరిగణింపవలెనని కోరిరి. ఆప్రయత్నముందు కీర్తికేసులగు లోకమాన్యలితుమహాపురషు డొవర్సెన సహాయము కృతజ్ఞతాపూర్వకముగ స్మరింపదగినది. ఆప్రయత్నములన కార్యము నన్నివహరములందు, ఆంధ్రదేశము ప్రత్యేకరాష్ట్రముగ నంగీకరింపబడెను. అప్పటినుండియు ఆంగ్లల ప్రత్యేక వ్యక్తిత్వము ప్రకటించుటకు కొంత యవకాశము కలిగినది. తర్వాత, అసహాయోద్యమ ప్రారంభమునందే వికలవృద్ధయమును, దూరదృష్టిగల గాంధీమహాత్ముడు భాషాప్రయుక్తరాష్ట్రమునూత్రమును స్వరాజ్యప్రాప్తి ప్రధానసోపానముగ గ్రహించి భాష వకసరించి రాష్ట్ర విభాగము గావించి, ఆచారరాష్ట్రముల ప్రత్యేకవ్యక్తిత్వప్రాబల్యమున కవికాశముకలిగించెను. అట్లు చేయుట అన్ని రాష్ట్రములవారును భారతజాతీయతాభివృద్ధికను తమవ్యక్తిత్వప్రాబల్యముననుసరించి యభివృద్ధికోసము గావించిరి. దానిలట్టియే నేకు ఆంధ్రదేశమునకు లోడిరాష్ట్రములవారి నందఱి నాహ్వానము కావించి సన్మానించుభాగ్య బట్టిపది.

† 39వ దేశీయమహాజనసభ ఆహ్వానసంఘాధ్యక్షులగు దేశభక్త కొండా వెంకటకృష్ణయ్య పంతులుగారి ఉపవాక్యమునందే ఎత్తి అచ్చొత్తింపబడినది.

ఆంధ్రదేశము నందు ఈనోవానీ మండలము సుప్రసిద్ధమైనది ఈమండలము నోవానీవాసులనే పానమై, రిసమితమై, గవధావ్యవస్థాపిత నోవానీయమునది. ఆంధ్రచాళుక్యవంశశాసనములో యిది పేరునుండును, ఆంధ్రభాషాపాపీయమునందున పరాంరాజులకేంద్రము ఇక్కడకు సమీపముననున్న రాజమహేంద్రవాయిను పాపాధిపతిగా చేరికొని, ఈదేశమును పాలనకేందుండెను. ఆంధ్రవిభుంకపుత్రుడు, ఆంధ్రమహాభూతివైయునకు నన్నయభక్తగణకుండా రాజుగావలె ప్రసిద్ధి లభించునట్లు నడిపెను. అంగిరస్కుల ముంపుకూటయు, కళిక్రేష్టులు, మహావిక్ర్యానులు, వేదవేదాంగకోవిదులు శిష్యులుచాగ్నియులైన ఈమండలమునకు నన్నెదెచ్చిరి. మఱియు నంధ్రులొక్కరి, విదేశవేదధీని ప్రతికాశులగుటలు, కవిశైల్యమున ఆదోనియగు ఆంధ్రాంధ్రములు నింది, ఆంధ్రాంధ్రమును నభివృద్ధి చేయుటయేగాక ప్రత్యేకమున ఆంధ్రదేశమున వెంటిందినున్న పోలికలైన కీచతాగములు నందు నింపకైన కంఠుకూచ పితృలింగకవి అరాజునుపేం ద్రవరమునకే తప జీవితము నంతయు గడపెను. ఇప్పుటికిని ఈమండలము వాస్తవ్యమునందున పద్మావతి పుష్పరంపు సహితము నన్నెగాంచియే యున్నది. ఇట్టి మండలమున ఆంధ్రదేశమునకును పురరాజునివెర్చుననిన కాశీవాడపట్టణమున అపూర్వపురు ఈమహాసభను సాగించుట ఈమండలగౌరవమునకు తగినదే యున్నది. ఇందుగూర్చి ఈమండలవాసుల-అంగు ముఖ్యముగ ఈపురవాసుల యుత్సాహము గణనాతీతము. (ఆంధ్ర)

రాష్ట్రీయసభలను సమావేశముచేయుటకు దొలు దొలుక మొదలిడింది మన యాంధ్రదేశ మని అందఱుగినసంగతియే. మొదటి ఆంధ్రమహాజనసభ తొడనే ఆంధ్రోద్యమము ప్రారంభ మైనది. ఆంధ్రోద్యమ మేయునాతోడ ప్రాచీనంపల బడినదో అది నేటికి క్రియాశీలమున నెరచేసితి. దేశమ మహాజన సభ భాషాప్రముక్తరాష్ట్రీయీయము నంగీకరించినది. మరి

పాలకులకూడ స్వీకార ఆంధ్రదేశమునకు ప్రత్యేక రాష్ట్రము నొసంగెనుగాక.

మితఃపురమున నీ దేశమును నలంకరించినదా తమ తీర్థమును చేతనెక్కడ చాచిపోయియున్న ది? ఇట్టిది ఆంధ్రాంధ్రాంధ్రాంధ్రులని వెన్నుకొని ఆ ప్రాంతమునకు వెళ్ళిపో. తమ వ్యవస్థామును చేతనెక్కడ చాచిపోయి వెన్నుకొనియున్నదా? ఇది మానవా మామాన్యతాగారి ఆంధ్రాంధ్రులగు వెన్నుకొనిల ఎరియెత్త నేరనియె. మరి పోదువు. ఇకొకరు ముంపుకూచియే భాగదేశము నలంకరించుమునాన్ను ఇరుభాషలు చేపడవాదోదుగ కలిపి మెలిపిపోయితి మిగిలినాది మున్నది. అందు నానాన్యతాగారి దృష్ట్యా వినియోగించి గొలుపుకొన్నను ముంపుకూచియే భాగదేశమునకు వెళ్ళిపో. దేవునితో చెప్పెనున్నది. ఇట్టి దేశమున పితృకామును వ్యవహరించుటకు పితృకామునకుగాని లేవటం లేకపోయె గాని. ప్రాచ్యుదేశములలో శాసనములు నానువలించుట లుగను. అట్టిదే ప్రాచ్యుదేశము పుష్కలమున లేకలేక పో నామకు వినియించెను. అట్టివాలును పురపాలకులు బాధించుదుంది. అత్రా సానము నలంకరించుటకు దగిని కిచ్చలేదున నేను. లేవకముందును నానొనడకుగాని వినియూ చేతమున వియపులు ఇట్టి పాపము గలదో మహాన్యతాగారు నట్టి పాపము గలదు. ఈమండల తెగలనాయకు కవి పోషకమైనది వ్యవస్థాముని కిచ్చియె లుకదు. ఈమండలములకు నమమునకే చినవేగాని కళకుము గమ్యధానము చేయాలి. సూర్యచంద్రులమాత్రా నన్న విందువులయొక్కయు మహాన్యతాగారులయొక్కయు విశ్వాసమునకు బాట్రులీ ఆరిపోదగులే. విందువులను మహాన్యతాగారులను ఏకము చేయుటకును, కానక భాషాపాపాగ్రహము వారి స్వరాజ్యపక్షమునారిని ఏకాన్యభులను చేయుటకును మహాన్యతాగారికన్న అత్యు లనుభవము.

ఇందుకు కారాగృహమునందలి వచ్చిన వెంటనే ధీర్లకి పోయి కాసనసభాప్రవేశమునుగూర్చి కేదాభిప్రాయమును సమాధానపఱచి యింటిలో పోయి లేకుండి చేసిన కృషయ మంద ఆరిగినదే.

డిశంబరు ౨౮వ తేదీన అలీసాదయలకు కాకి నానగిరమున జరిగిన ఊరేగింపు టుక్కెవమెంతయుఁ గొని కూడఁబడియున్నది. ఆనాటి యలంకారములకు మేర లేదు. దేశీయమహాజనసభాగౌరవ మంతయు కచ్చ అంధ్రభద్రులతో నిర్మింపఁబడినది. మంటపమంతయు దేశనాయకుల చిత్రపటములతో నలంకరింపఁబడినది. అందు యధావిధిగ మహాత్ముని చిత్రపటమున కర్పణ మొనఁగఁబడినది.

దేశీయమహాజనసభ డిశంబరు 28 తేదీన నేడ పరమముతో ప్రారంభ మాయెను. ఆహ్వాన సంఘాధ్యక్షు లగు కొండా వెంకటప్పయ్యపంతులుగారు తమ ఉపన్యాసమును హిందీలో చెప్పిరి. దీనిని బట్టి చూడ అంధ్ర దేశము నందలి హిందీప్రచారము ప్రశంసనీయమేకాని యింతదనుక నాంగ్లవాద్యయముచే నెవరైనా ద్రోశఁబడినఅంధ్రవాద్యయము ఇంతటియందీ హిందీ వాద్యయముచే నుజ్జిత అధోగతి పాలు చేయఁబడు నేమో యను భీతిజనించుచున్నది.

మున్నొకమారు నగరమునలుసుసాంబమార్తి గారిచే జాతీయసతాకము నెలకొల్పఁ బడుటయు దాని గోదావరీమండలాధికారి యగు శ్రేణ్దోరగా రూడఁబెరికించుటయు తటస్థించినది. ఆపురముననే జయజయధ్వజముతో మాలానా మహమ్మదాల్ గారిచేత జాతీయసతాకము నెలకొల్పవలయు నమంజసము. సన్మాన సంఘాధ్యక్షుని యొక్కయు అధ్యక్షునియొక్కయు ఉపన్యాసములు శ్రీధరహి స్కార్ ములంబించుచున్నది. ధీర్లమాధానమునకు భంగము వాటిల్లకుండుటయే వీరిరువురి యొక్కయు అశక్తి మనవలసియున్నది. అధ్యక్షుఁడు ఇతరవిషయములకన్న హిందూమహమ్మదీయసమన్వయ గూర్చిచాల

దూరము నుడివెను హిందూమహమ్మదీయసమన్వయ టుకు టుకు పూర్వము గోవధ మాన్వ టవత్కేక ర్తవ్యము.

కాసనసభా బహిష్కారముపట్ల వాదోపవాదములు జరిగినవి. ఈవిషయమునుగూర్చి చర్చించవలసిన అవసరము గనఁబడును. దాను తలచుకొనిన కార్యమైపోయినది. అదికాక పోయినను కాసనసభాప్రవేశము గావలె ననుటలో నిది అతనియింట పెండ్లికాదు. మహాత్ముఁ డీని నన్నవో దేశకాలపరిస్థితుల ననుసరించి దీని నంగీరించి యుండునేమో తాను పెట్టిన బాధ్యత కాసనాతిక్రమణ తీర్మానమును రద్దుచేసి కొనలేదే?

కాకినాడసభ స్వరాజ్యవత్సవభివ్య రేయను ప్రయాణభ్రమ్యములు స్వీకరింపఁగూడ దనియుప్రజల యొక్క ప్రశ్నినను ప్రజలవలెనే యుండవలెను గాని కమిటీలో సభ్యత్వము లంగీకరింపరా దనియు సభ్యులందఱును శుద్ధభిరుపక్షములనే ధరించవలె ననియు సూచించుచున్నది.

ఈసభ అఖిలభారతభిరుపక్షసంఘమును స్థాపించినది. ఈసంఘసభ్యులు మాలానా మహతాల్ జమ్నాలాల్ బజాజ్ శంకరలాల్ బాఁకరు అనువారుఈభిరుపక్షానిర్యామన యితరరాష్ట్రములకన్న అంధ్రరాష్ట్రమున సహజ మైన సౌకర్యములు మెండు. మహతాల్ గారు తమ జీవితమును భిరుపక్షానిర్యామనకై వినియోగించిన మని వాగ్దానము చేసిరి. ఈపక్షము శ్రీలక్ష్మణేశ్వరియు నాధారపడియున్నది.

ఇక మహత్ముని సందేశ మని మహమ్మదాల్ గారు మడిచిన ముద్రు లెంతవఱకు యదార్థమో మహాత్ముఁడు శ్రీనివాసకృష్ణిగారికిఁ జెప్పిన ఆతుర సమాధానమువలనఁ దేటలెల్లము కాఁగలను.

రాబోవు సంవత్సరము కాలానుసభ కర్ణాటకరాష్ట్రమునకు దేశపాండ్యాగారిచే నాహ్వానింపఁబడినది. స్వరాజ్యోద్యమములో అంధ్రులును కర్ణాటకులునుసమానముగానే వనిచేయుచున్నారు. రాబోవు సభకు గాఢీమహాత్ముని అధ్యక్షునిగఁ జేయుటకు దేశపాండ్యాప్రభుత్వము పాటుపడుదు మని తెలిపిరి. వారికోర్కె నిధించుగాక.

కాకినాడసభ దేశములోఁ అన్ని పక్షములతోని

సమన్వయము చేయుట కెంతయూ బాటుపడినది. అధ్యక్షుడు నడివింటుల యరనాడతైలు లిలుపు తెలుగు చెంది చేయటకు లోహము వన ఆంధ్ర ప్రదేశము దొరకినది. ఇక తాళముచే చేసి గాంధీ మహాత్ము సేవలకు తీసికొని ఎచ్చటయే తిరువాయి. ఈసభ మహాత్మునాథీగారు నడివింటుల కవపటి కం గ్రామసభ యగుగాక.

కాకినాడయం దీసభ జరిగిన స్థలము యొక్క విస్తీర్ణము 120 యకరములు. ఈభాగమునకు ఎల్విన్ పేట యని పేరు, దీని కిచ్చుకు గాంధీనగర మని నామ మిడిది. ఇంతటినుండి మాకాకినాడసాదకు లభ్యమును ఎన్నటికిని గాంధీనగర మనియే పిలిచెదరుగాక. గాంధీ నగరమును యింజనరు వెంకట్రావుగారు మోతాబుదు స్థానము చేసి నిర్మించిరి.

ఈసభకు 4500 మంది సన్మానసంఘంభులుగ చేరి. 150 మంది స్త్రీలు మండ్రేగు చేరి అచ్చుక మగ సేవ చేసిరి. కామామయిని సభకు 50000మంది వాకు వచ్చిరి. మునిసిపలవారును, కైలేవనారును, టహశిక్రీ కార్యాలయముల వారును, కోఆపరేటి వుబాంకివారును, వైద్యులునుఎవరక క్రికాలదివారు అన్ని

సభముల సహాయము చేసిరి.

సభ ముగిసిన నాటి రేము 2000 మంది ఏక పంక్తి లోబడము నెట్టుబడినను. ఈసమయమున దూర భార మనక ప్రయత్నముగలు సరసునిక కాకినాడ కేతెంచిన అకారీసాదకుల వైద్యసాహసములునుపట్టు దలము మెచ్చువలసి యున్నది. అంత దూరమునండి యింతిదూరము వచ్చి లేవనకి అసీనవారి కల్లు ఉచి తినుగ భోజనము నెట్టుటకు వారికి చేర్చినది. ఎదు పొందిన వైద్యమాన్యు మన మందఱమును నెక్కువగా వలసినదే.

గతనాడు పెన్సిలోన స్థానము కాకినాడ అని నలుల ఈమహాసభలో నందిచ్చుమున 1 అభిలభిరికి లిలాభత మహాసభ 2 అభిలభిరికి గ్రంథాలయప్రసక్తి నము 3 అభిలభిరికిగర్భ ప్రవర్ణనము 4 అభి భిరికి విశ్వకర్మమహాసభ 5 యాకాబ్బాతాతాతా నా ఫిక్ మహాసభ 6 అభిలభిరికి విద్యార్థి మహాసభ 7 అభిలభిరికివాండ్లీసభ 8 హిందీసాహిత్యమీర్తి నము 9 భారతమహిళా మహాసభలు జరుగండినవి. ఇందు ఖద్దరుప్రదర్శన మొక యింజనరదగినను.

ఏడిది వంటిటరపు

గాంధీ మహాత్మునకు శత్రుచికిత్స

1924 జనవరినెల పొదుగునను మహాత్ముని ఆ కోగ్యమునుగూర్చి భారతదేశమంతటా అట్టుడికినటుల నుడికినది. దేశమనం దేముల చూచినను మహాత్ముని ఆకోగ్యభివృద్ధికి భగవంతునికి శేకీలావస్థని వారు లేరు. ఇది భారతీయులకు నవీనముకాదు.

గాంధీమహాత్ముడు డిశంబరులోనే పోడికను పులో నొప్పియు, జ్వరమును ప్రారంభమయెను. అందుచే నాతడు ఆనాటి కానాడు కృషింపజొచ్చెను. పదిపదిపాను దినములపాటు డాక్టరు లేరునవ్యాధిని పోల్చలేకపోయిరి. జయులు అధికారులు మహాత్ముని వ్యాధినిగూర్చి భయములే నిలపజ్జను కలవలుమాడకు గారికి డె లేదీయూపిరి. అంతిమాడకుగారు పరీక్షించ కదుపులాని రణమును గుర్తించిరి. 12 లేదీని శత్రుచికి త్వ చేయబడుటకు మహాత్ముడు ఎలావాడ జయునమం దీ పూనానగరమందలి సన్మానుల కైద్యులకు దీసి కొని పోవడినను. 14 వ లేదీని కలనలు మాడకుగారు

సర్దను జనరలుకలనలు పొంటును గారితో సంప్రతించి ర్కాలికి ర్కాలచాలకులంతతో శత్రు మొనర్చిరి. శత్రు చికిత్స చేయువలయునున దీనిము లన్నియు నారిపో యినను వెనుదీయక భద్రముగ శత్రుముచేసినమాడకు గారి సామర్థ్య మెంతయు ప్రశంసనీయును.

గాంధీమహాత్ముడు మఱుల పుట్టిననాటిలో నరి కేమోక్తి లేదు. మహాత్ముని ప్రాణములను నిలిపి భారతీయులకు ప్రాసాదించిన కలనలుమాడకుగారిని భారతీయులెన్నటికిని మరున జాలరు.

క్రొత్తపొంతాయి గవర్నరుగారి కళల హృద యముమాడ నామహామహాత్ము మహాత్ముల కైద్యుల నుండి మఱుల కారాగృహము మాపయే వదలివేరు ఎచ్చుననుకొనుటకు అనకాకముకలదు. చింతల కాళ్ళ కాని గుటకలకాళ్ళయేలు. అట్లుపై అధికారులచిత్తము నున ప్రాప్తి.

చెన్నరాజధాని గవర్నరుగారగు లిల్లింగ్ డిక్ ప్రభువుగారు తమ సతీమణితోపాటు జనవరి 29వ తేదీ జయవాగముగోడవ పిత్తాపురము దయచేసిరి.

పితాపురము మహారాజావారికి మహారాజా బిరుదము 1922 జూనునెలలో కొనబడినను బిరుదము యొక్క సవరములను ఇంతవఱకు వారి కొనగలగి యుండలేదు. దానిని లిల్లింగ్ డిక్ ప్రభువుగారు 29వ తేదీని దర్యాదుధనమున మహారాజావారికి ప్రసాదించిరి.

పిన్నిట గవర్నరుగారు పుర మంత్రిగారును మహిళాసభాధ్యక్షునియును శంకుస్థాపన మహోత్సవము జరిపిరి. తరువరి పితాపురముతాలూకాబోర్డువారిక అభినందనపత్రమును గవర్నరుగారికొసగిరి.

ఆ సాయంకాలము మహారాజా వారికి గొప్ప విందు చేసిరి. తరువాత సంగీతకాలక్షేపము జరిగెను.

30వ తేదీని గవర్నరు సానుకులు స్మితుహస్తటలును సందర్శించి; అచ్చటనుండి కాకినాడ వేగి మహారాజావారి అనాధశిశువలయును మూచి స్పెషల్ రైలునులో చెన్నపురికిగిరి.

సంఘసంస్కరణమునకు నిమ్మజాత్యుద్ధామనకును, అగ్రప్రవాసిగా ఘోషింపబడిన ధనవ్యయము చేయుటలో నీ మహారాజావారిచేతకె ఎముక లేదను సంగతంద తెలిసినది. కావున దొరతనము వారికి దిగులమును పీరికొనగు బెంతయొ సమంజసము.

ఏకేది చేంకటరావు.

హే మం త ము

ప. సు. రాయకవి.

ఉ॥ పట్టప్రసీతశాధ నదుమాచలభిల్లుండు లేచి వేకువన్

పట్టులక్రింది యాకిలముఁ జెల్లె చెదారముఁ బ్రోవుచేసి యా
మట్టున నివ్వన్వెట్టి చలిమంటకు నూడగ ధూమరాశిఁ జూ
పట్టుడు కీలివ్రాలె రవి ప్రాచిని దోచె హిమానిలోపలన్॥

చ॥ తలుచుగఁ బూచు చెందొగలతల్ బిహితంబయి రేవునంజె చూ
పాకును న్వచ్చబారిఁ గనవచ్చెను నిచ్చెటు వొప్పెఁ బ్రాద్దుటన్
గణచెను కోతి లేని పులిగా చలి! గావునఁ గప్పుకొన్న మో
యెఱుపుప్రబచ్చవచ్చడము నీజలదేవత నాగ నీతునన్॥

క॥ బడలొకఁడె సతికిఁ బతి కను నుడికించొలకరియు నీతును బ్రమాణంబుల్
నడివేసఁగి వేర్వేరినియెడునడ, నది యొక సాక్ష్య మెటుగ్రాహ్య మగున్.

ఉ॥ జంపతులార! మీనడుమ నం దిసు మంతయుఁ దోచవీకుఁడీ
కంపిలఁజేయ మిమ్ము నవకాశము లేశము చిక్కనేనియున్
గొంపలు తూటితూటి నెదకుం బొలయల్కల వారి నీతుజి
తింపుఁడి పార్వతీభవుల నిత్యహిమాలయశృంగధాములన్

చ॥ పదితల లున్న రావణుడు బాహుసహస్రము గల్గు బాణుడున్
మెనుకులువ్రాలె నేనుగుల మ్రుంగు మహోదరకుంభకర్ణుడున్
మొదలగు రక్కసుల్ భువనముల్ వడఁకించి రటందు రైన నె
తది యనకుండు రెవ్వరు దురాగతదుందుభి నీతెఱింగినన్

౧౦ (ద్) వజ్జయ ము

ప్రథమభాగము

[వట్టాది సూర్యనారాయణశాస్త్రిగారు]

३॥ ఓం నమః శ్రుద్ధాక్షే శర్వాక్షపమాగ్ధ్యే మహర్షిభ్యః కింకర్యో నమః ॥

గ్రంథాంభుజ సమర్థనము

సత్యజ్ఞానానందస్వయాత్మః దేవః పరమాత్మని
సంకల్పమాం బహువ యావచ్ఛక్తిలో మానవుని
యొక్క స్వభావము జ్ఞానమే మూలము. విహితము
మీకు భేదముని స్వభావం బయిన యజ్ఞానము పూర్వ
జన్మమునా సాక్షాత్కరమునో సత్త్వాంగస్థిమునో స్వగ
ర్భావ శేషము నో, మాట వేయటం నొక్కనికీ విద్యా
విహితమగు నాదే గలుగుచున్నను స్వజగత్సామా
న్యముగా విష్ణుయే కానికీ బహు సాధన మనుట ని
క్కము. చేప వీరాలగమిమాంసాన్యాదుపుణ్యాధ్య
తాస్త్రోద్యమనఁ బడు గాఢులు తెలుగులను ఆముచ్చేద
ధనుర్వేదీశ్వర్ధ తాస్త్రంబులం గూడి పడునెనిమిది ని
ధంబులను బాఁగుచున్న యావిద్య భగవంతుడను సా
తీటి భాగ్యవేత యగు సంస్కృతమున నిర్దష్టమై య
లగాదును ముఖాదేయ తప జీవికళల మంతయు భార
వోపినను సహకల్యంబుగఁ దెలిసికావదరము గావం
తుటయే కాక విశేషప్రతిభాకాండలకుం గాక యన్య
లకు దుగవగావంబుగఁ గూడ నున్నది. ఇంత యేల?
ఈమార్గభావ తొలుత వార్యాదరక్షణీయ కాలమం
దెట్లున్నదో యూహింపఁజాలము గాని వేదవేదవా
న్తత లేని శ్రీపురుషుల జ్ఞానోపబ్ధికి మహద్దళ
ప్రసాదించిన పురాణేతిహాసాదులు గూడ నిట్లను నె
ల్లవివయంబుల వర్ణము లగు వార్యసంతతివారికి మ
లభయ్యుగఁ దెలియరాని వయ్యె వని మనకుఁ తెలియు
చుండ నిక వేదవేదాంగాదుల మాట చెప్పనేల? అట్లు
గుట సంస్కృతమున నవ్యవస్థావిధియఁ గాదు సరిక
దా దొకటి యొకను బూరిక శబ్దముల గొంతమంది

దేవుడు సులభపాద్యము గాని యిది తెలియదుగాని గాని
 సుస్మృతిమే జ్ఞానపాదన మని ప్రతిపాదించుట యే
 క్లుమి పాపము నవి పరిశ్రమము గలుగవచ్చును. కాని
 యిది యెన్నఁదో యెల్లరికను తెలియ వలసిగాని దేవు
 ను భావించువాముల హాసపరిపకముగ్రాము వాని
 మఱి నేటికతకు నిజము గావచ్చును నచ్చివ మి
 ము మిథు దేవునికి పాము. గువాదేవుని పరిపా
 ప్రాజ్ఞాపాదనమునకి క్రాంతి పుట్టించితి నచ్చి
 వచ్చి కచ్చి ముమి పాదనమున కెరిగివ మి
 పును గూగు లగు దేశభాష లిందుక తెలియగిరి
 చిన్నచిన్న రాజ్యములు స్థాపించిరి సుస్మృతికవ
 ము చేయు ప్తితి వచ్చిన వరుటం కేని యాగూర్వ
 భాగతయే బాగతముల జ్ఞానాభివృద్ధి నగును నిచ్చు
 గూడఁ బ్రశస్తికముగను, బహిక్షముగను, హేమగూర్వ
 దైన దని గ్రహించవచ్చును. ఏదో యొకటయెందు సు
 స్మృతిసంపత్తి మిందుకము లేని సుస్మృతికవేశభాష
 లుగాఁ జదభిదాములు నలంపులు వినుచున్నాఁడు గా
 ని యిది మనకుఁ బ్రకృతాంశము గాని నిందుఁ జర్చి
 నీయముగాదు. కొంచెముగదో, గొప్పగదో గీర్వాణ
 వాణీకరావలంబకము లేని దేశ్యమే లేదనెడి పద్ధతి కి
 ధాంతమునే మన మనుసరింశము. అట్లు జేంస్మృత
 సహాయంబున తన్నుగాంచిన భావలలో నొకటియే
 మన జ్ఞానాంతుగమునకు వీన మయిన మన మాతృభాష
 విశోదంత మెటుంగుట యెల్ల యోగ్యులకు ముఖ్య
 కర్తవ్యము గానన కత్తికొలది కాని విషయమే ను
 దేశ్యముతో నిగంధ మారంభించుచున్నది.

అంధభాషాశ్చ విరచనము

1 భావ భావ్యమును బట్టి జనులు పరస్పరాభి
 ప్రాయము దెలియుటై దోర్మనుదిగ్విధ కా2 (చ

1 భాష్యక్రమం వాచి భాష్యత ఇతి భాష

2 వరసంభాషణ. ఈ చక్కని ఇతిహాసం

ట ఓధికారులను పాఠశాల పుస్తక భండాగారముల గాక సంచనము నివారణ చేసికొనుటకు కొన్ని గ్రంథాలయములను ఏర్పరిచి, ఎటువిచ్చు గ్రంథాలయమున్నవి. ఎన్నియో గ్రంథాలయములను ఏర్పరిచి, మఠము, స్వామిశాస్త్రము, పురాతన వస్తుపరిశోధనము వైద్యము, ప్రకృతిశాస్త్రము మున్నగు విషయముల నన్నిటిని తెలిసికొనుటకు వీలగు గ్రంథాలయములు గలవని.

ఈయుద్ద్యమమును వ్యాపింప జేయుటకు ప్రత్యేక సంఘములుగలవు. గ్రంథాలయములందు సహాయమును పనిజేయువారిని పరిక్షించి పట్టముల మొనగెదరు గ్రంథాలయములవారు ఏర్పరిచుటలున్నవి. ఈయుద్ద్యమము ప్రభువుగ వ్యాపించుచున్నది. ముఖ్యోద్దేశ్యము ఉపవాదములు. ప్రభువుములు, వివేచనములు, సభలములముగా జ్ఞానమును పెడజల్లుటయే.

పాశ్చాత్యదేశములం నీరు ద్వారా వ్యాపకమును గాచితి మేని మన మెంత వెనుక బడినారమో గ్రహింపగలము.

పురస్కరము మన గ్రంథములన్నియు వ్రాసినవారుండెను. తమిళుల నుండి విశ్రవాళిలం ఓవంతపురి విశ్వవిద్యాలయములకు జేరియుండెను. ఆసియా ఖండమునుండి విశ్రవాళిలకు, ఓవంతపురికి నాలమండి పోవుచుండెడివారు. ఇవిగాక మఠ పీఠములందును దేవాలయము లందును గ్రంథాలయము లుండెడివి. ఇందులో ముఖ్యముగా వేదాంత తత్వమును మఠవిషయములకు గూర్చి వ్రాసిరి. లోకులు గూడ కొందరు గ్రంథాలయములను స్థాపించిరి. ప్రభువులచే పోషింపబడు గ్రంథాలయములలో తంజావూరు గ్రంథాలయము ఇంకను పేరు గాంచుచున్నది. ఆముఖ్యగ్రంథములన్నియో ఇందుగలవు. ఇందులో కొన్ని గ్రంథముల పేర్లు మనకు తెలియనే తెలియవు. 17, 18 శతాబ్దముల ఆంధ్రవచన వాఙ్మయము ఇంచెనరకు మనకు తెలియవు.

ఆధునికపద్ధతుల వనలందించి తనరాజ్యములో గ్రంథాలయములను స్థాపించినవారిలో మొదటివారు పోతరాజులుగారు. ఆయన కేంద్ర గ్రంథాలయమును, జిల్లాగ్రంథాలయములను, గ్రామగ్రంథాలయములను, సంచార గ్రంథాలయములను ప్రేరేపించు

కల్పించు ప్రత్యేకభాగములను ఏర్పాటుజేసిరి. మనము గూడ ఈవ్రాంతిములందు ఎంచి ప్రారంభమునుజేసివారము. కాని అధికారివిధానము ననుసరించితిమి. వాశము కృష్ణారావుగారు ఆయన మిత్రులను గలసి 20 ఏండ్లకు పూర్వము రాజమహేంద్రవరమున స్థాపించి గోకమి గ్రంథాలయమున్నది. అందులో 15000 సంపుటము లున్నవి. 400 వందల పుస్తకములను ఇందులో 50వందల ప్రత్యేక గ్రంథములను ఉపయోగించుకొనుచున్నారు. మున్నునే కీ. వి. ఎస్. రామచంద్రరావగారి ధ్యమాయని 6000 మాప్యములను గ్రంథములను కొనుటకు విగళము నొసగిరి. ఇవట కాశీవాడలో కీ. శే. పోలవం జుయంగారు కొచ్చగట్ట ఆర్. వి. కృష్ణారావు బహదరుగారు దానము చేసినకొప్పు గ్రంథాలయమునది కీ. శే. పోలవం లవ్వాగారు ఆంధ్రవశోధకమండలి అను వ్రాతప్రభు గ్రంథాలయమును స్థాపించి పీఠ విక సత్రికిను గూడ ప్రకటించిరి. అందులో ఇంచెనరకు ప్రత్యేక రాని గ్రంథము లన్నిటిని గూర్చి వ్రాసుచున్నారు. ఈ గ్రంథాలయముగూ తెలుగు సంస్కృతి గ్రంథములన్నియో గలవు. జిల్లా గ్రంథాలయములకు వాఙ్మయరామస్వామిశాస్త్రి కొమాట్ల తనదగ్గ ప్రకటించుచున్న గ్రంథములన్నిటినోదానము చేసినందులకెంతయగనందురు. 1911లో ఆంధ్రదేశగ్రంథాలయసంఘము స్థాపించబడెను. దెనవాడలో కేంద్రగ్రంథాలయ మేర్పరచబడెను. దీనిని రామమోహన గ్రంథాలయ మనెదరు. తెలుగుదేశమున గ్రంథాలయోద్ద్యమమును స్థాపించుటయే దీని యుద్దేశ్యము. ఈ గాద్యము ప్రజలలో ప్రాకుటకు మన మిత్రులు దెనవాడలో మాసపత్రికను ఆంధ్రమున ప్రకటించుచున్నారు. వివిధ సగౌరవుల ప్రజలకు అనేకకాఖల నేర్పరచిరి. దీనివల గ్రంథాలయలాభములను తెలియజేయుచున్నారు. తెలుగుదేశములో చాలవోట్ల గ్రంథాలయములను స్థాపించుచున్నారు. ఈప్రదర్శనము చిన్నదే అయినను ఉద్యమము గొప్పను జూపుచున్నది. ఈయుద్ద్యమమును మొలందరును గ్రహించి మిగ్రామములందును, పట్టణములందు గ్రంథాలయములను స్థాపించుడని కొరుచున్నారు.

(ఆంధ్ర పత్రిక)

త్రై ల భారత మ హిళా మహా సభ

[శ్రీమతి ఘనగుర్త లక్ష్మినిమోంబగారి స్వాగతవచనము]

అ. భారతీయవారీయ. లా.!! శ్రీమతి ఘనగుర్త లక్ష్మినిమోంబగారి!!

అ. భారతీయవారీయ! మా గౌరవప్రదేశమునకు-
అందును ముఖ్యంగా మా కాకివాడపట్నమునకు, బహు
త్రాక్షులకు విన్నపంబుల వాస్తవికతల మనోద్ఘా
తము స్వరూపులకు ముఖ్యమున్నయినాం. మేటి
క్రీయలచేతను వెల్లడింపబడినది. నందు అత్యల్పకాల
మలో- అనంతర ప్రయత్నముతో- ఈ మే
మెవరియనుచు స్వీకరించి, ఒకటి పది నెలలలో
బోధింపబడి బహుభాషాభివృద్ధి. మాస్వా
తము పంపి మే గాక స్వప్రయోజన పుష్కలము
గూడ కొనవలయు వైయున్నది. ఎట్లన? అంగ మంగ
భూమిని గానా ప్రాంతీయములయందు నివసించు
వర్తమాది గూడ భూమినిబట్టి వివిధ భాషాసంపాద
నము జేయవలసియున్నది. విద్యుత్ దురు గాగ్గడ
క్షీరయంగుడు పీఠంబుకంటె వాగధానియు వెను
కక బడియున్నాడు. కావున క్షమాజీలలకు మా భాగ
సోదరీయలు అందఱు మా జోషము నింపిని ముం
చి మా భక్తిలేక మనస్వీకరింపరని నమ్ముచున్నాము.

ఇందుపావనియున సీతామహాదేయిదే వప
చార మునరించి శ్రీరామబాణధారి కోర్కెలక
జగంబులెల్లందిగి ఎచ్చటను కోరిము గాక రిరుగ
శ్రీరామచంద్రుని చరణావలంబమున కోరిమలైకొని
పరమభక్త్యాగ్రేసరుడై వాసిగించిన కాకాసుని
నివాసస్థానమనియు గావుననే దీనికి గాక పురమా
(కాకివాడ) అనువామము వచ్చివనియుఁ బెట్టలు చె
ప్పచున్నారు. అచ్చటకు మూడుకోశముల దూర
మున నున్న కురంగేశ్వరపురము (కోరంగి) కడ మా
యనకు శ్రీరామచంద్రుడు మక్తి నిచ్చెనని చెప్ప
దురు. ఈమందలముననే పక్షకాల రామగిరి భద్రాచ
లము లోనగు రామనివాసస్థలములు కావచ్చుచున్న
వి. ఇది తొల్లి దండకారణ్య మునకు, శ్రీరాముడు

వందకారణ్యములో వందరిందియున్నట్లు శ్రీమద్రా
మాయము చెప్పెనుగటలను, ఈమందలముగాని పుణ్య
క్షేత్రము లనేకములు వారి పావనమునామచే బహు
శ్రము లైనట్లు పురాతన గాథ లందుటను సీతారాము
నందరముచే బహుప్రసాది. ఈ భూమిపూజయి
వీరివడినది. అది గాక పాండవు లొగ్గవారము చేసిన
పుణ్యమునకు స్వీకరింపబడినది. అందరినీ కావల
గలను. ఇదిగో కొనియింపముననున్న వలసగాన గామ
ము జూయశివుని బలపరచుచున్నది. పాండవు లిచ్చ
ట పంచరియ కాలమును దోక నాడోక చెప్పవచ్చు
యొక వింతును రామగొట్టి నాగు విచ్చును పుణ్యగి
యందల దేవనియలయింపచున్న మును అని కావో
రముగా నై యున్నదియూ, వట్టి గానిని నిర్దుష్ట
వానికావలను తగులువనిగా రియము నాని గను
చుండి. శ్రీకృష్ణపరమాత్ముని దేవతే శివగిరి గద
పాండవులు ద్రాపదియు దను మృగావస్థలో ములు
బహింగనగాఁ దెల్లినగాదల నాపంతు మగల శిల్ప
కరులకొనునది యుపదేశించెను. వాగ్గు గానిం. వా
పంతు మగల శిల్పన కలయకొనెను. అది గాదల
గానమునకు బహుమానవానము నెట్లనని చెప్పల
ప్పదురు. ఇదిగో అశ్వత్థామమునకే పాండవులు
పెట్టెలకు కావన ఏ ప్రదేశము రామచంద్రభార
పుణ్య శ్రీపురుషులు చెప్పిన పుణ్యభూమిని గానగి.
ప్రాచీనకాలమునందలి యాబిధిక్రమట యటండగా
నవీనముగా గూడ దీనికి ఆభిప్రాయవిశ్రుతమున్నది
యీమహాభక్తపరమమకు గను కాగము నుదేవకృష్ణ
నిపుడేర్పడినది. ప్రాచీనభారతీయులను సీతారాము
లయు ద్రాపదిభక్తులందు బాధపాలించే అధికర
నస్థానము దోర్లభద్రాద్ధమై తమ విలులజీవములను
ధారపోయుచున్న పుణ్యదేవతలకు శ్రీకృష్ణారీటయ
గాంధుల పాదపూజించే బహుమతి చేతివై భక్తన జను
దిన మహాత్ముల సంపాదించగలిగినది. శ్రీకృష్ణారీ పరి

మర మిళితముగాఁగివాక్కురిమఁగము లిప్పటికి నీతావలః
 దావులుబెడఁజల్లుచు మానినోద్యమోద్యోధవము మరియి
 గానించుమిన్నది. ఇట్టి సుహృద సంపాదకములయి
 యున్న యిద్రుచేతమందు దేశాభివృద్ధివయములం
 గూర్చి విమర్శింపఁగించి గౌరవించుభాగ్యము మాకు
 గలిగినందులకు మే మెంతగాను సంతసించుచున్నాము.
 విడువినటులా రా! నేఁడు మనము నిర్వహించఁకడం
 గిన కాగ్యము సుహృదైకసాధ్యమును ఘనకాగ్యము.
 ఇట్టి గుర్తుకాగ్యములలో నాలుగు మగు మనము ప్రవే
 శింపవచ్చుగా యనుచు మొదటి ప్రశ్నము ఈసందే
 హము మన సోదరములలో వశీకరముగ గుఱుటయే
 గాక సోదరత్వములలో గొంతటయేగూడ గల్గి
 వచ్చును. కావున నిందుంకూర్చి కొన్ని వివరములతో
 త్తలు మనవి చేసికొనుచున్నాము. అగ్రవారములు
 లారా! మనములకు—లోకవ్యవహారముయధాధ
 ర్మముగా సాగిపోవుచున్న ధర్మకాలమున మన ముల
 లమే, కాని కలికాలము వ్యాపించి ధర్మముగఁగి
 నూనవతులకుఁగూడ మానభంగముకలుగింపు చున్నార
 దినములు సంప్రాప్తము లైనవచ్చు మన ములలము
 గాము. మన పూర్వ ప్రజ్ఞాంగములై న్యోగ్యైర్ధర్మము
 లతో నట్టి యిక్కట్లులైన దాటుకొనిరి. మహా
 రుతోఁ ఘోరముద్యమలతోఁ యశస్సును సంపాదించిరి.
 చల్లగ దేశపాలన మొనరించి కీర్తిగడించిరి.
 రాజకీయవ్యాపారములలో శోభను కలిగించుకొని
 పురుషులకు ప్రోత్సాహకరముగ నుండునట్లు రాజధర్మ
 సంపాదము లొనర్చి ప్రఖ్యాతిపొందిరి. వీరభావన
 చేరి శ్రీరామచంద్రులతో రాజకీయసంబంధమైచేసిన
 సంపాదము రామానుజము నందు సుప్రసిద్ధమై యు
 న్నది. ద్రావడి పాండవులకు రాజకీయములైన యువ
 చేతములనేకములు గానించినట్లు భారతమునకు స్పష్ట
 మగుచున్నది. చరిత్రకాల మనకును నిజచరిత్రమునకు
 దక్షి రాజకీయ భావధారణలకు స్త్రీలచరిత్రములు
 అపూర్వవిధ రత్నముల మున్నగు గ్రంథముల నున

వెల్లగతు బోధ మగుచునే యున్నది. గణితకావ్యభావ
 ధర్మముగలది చరిత్రకావ్య భావ ధర్మము గలది
 దు ధీతోవాత్తలములు అందుపఁజేయవు. ఇట్టి యు
 దాహరణము లనేకములు గలవు. అడుగంటున్న ధ
 ర్మముల నుద్ధరించుట కలుగలే కాగణముగూడ (ద్రావి
 చువచ్చిరి. కృష్ణముగల రేణుక, శ్రేతాయుఁ మన
 నీక, ద్వాపరమున బాంచారి, ధర్మసంస్థాపనమునకుఁ
 గాంధీభూతురాండ్రు) అపత్కాలము కలుగింపవచ్చు
 దు భారతనామములు రాజకీయవ్యాపారములలో
 నాగ్యధర్మవిధులముగాని శోభమును గలిగించుకొనుట
 కొత్తగాడను సంగతి మీకెల్లములై యుదాహరణ
 ములనలన విశేష మగుచునే యున్నది. పూర్వకాలము
 నందులెనే పాంచారి సప్రాప్తమౌత ఘోరాదికము
 లుండించి మానవశీలజీవనధంగములను సుపత్కా
 ల మిప్పుడును సంధించినదని చెప్పకొనవలసి వచ్చి
 నందులకుఁ జాలఁ బరితాపమగుచున్నది ఏమిలోపము
 నలన నైన నేమి మనదేశములో స్త్రీల కిట్టిపత్తులు
 కలుగఁగలరుచున్నది. నేఁడక్కడనైనా రేపిక్కడఁ
 గావచ్చును. కావున నిది స్త్రీల కాపత్కాలము. ఆ
 హేతువుచే మనముగూడ నేఁడు రాజకీయ వ్యవహార
 ములలో శోభము గల్గించు కొనవలసిన యవసరము
 గల్గినది. సంఘరథము గమ్యస్థానముచే దుటకు స్త్రీపు
 రును నామకచక్రము లర్థవసరములు ఈ చక్రముల
 లోఁ బురుషచక్రములు ముగిసినదయమందుటయు
 నాని ననునది స్త్రీచక్రములు వెనుక నడచుచుండు
 టయు ధర్మమని బాధించుకొనుట ఘోషించుచున్న
 ది. కావునఁ బురుషు లొనర్చు గీతి మహాచార కావ
 ధర్మవిషయ కొద్యమములతో స్త్రీలు తమ ముదిరమ
 గు పాలుకొనవలసిన సుఖ మెక్కటిని బాధపెట్టినది
 జాలడఁజూడు. అహేతువుచేతగూడ మనము పురు
 షులు చేయు వ్యోధగణ కార్యములలో మన కిది
 చనున లేనిదని మన కనుకనీయఁ కాల్గొనవలసిన
 వచ్చి. ఇట్లు వ్యాపకమునకుఁగలగొనుచు మన

పెద్దలు మనకు బాధిత్యమును మహాభక్తియును బోధించియున్నారు. పాశ్చాత్యము మనకు పన్నుకేసాగానకము. కాని గాహనమును మనకు సుప్రజ్ఞలను సంపాదించుకొనగలము. పూర్వమును దోహదముగా ముగించుము. మన తొల్లిటి యాస్థిత్వమును సంపాదించుకొనగలము. పాశ్చాత్యమే మన శ్రీ శ్రీలకనాదిభూమియై యున్నది. దీనియందుగా మన పూర్వవారీమల లభించుచున్నానై విరాజిల్లి. ఈపాశ్చాత్యమును మన నే అనుమాను, సీత, పాశ్చాత్యమును పాశ్చాత్యములు లోకాంత ప్రభాతి కలిగించి కేశములకు చేరుదెచ్చి. ఇట్టి మన స్వభావైర్వ్యక్తియను స్వభావైర్వ్యక్తియను గాహనము కొనుటకు మనకు సకలవిధముల బ్రయత్నింపవలయును. ఇట్టి ప్రయత్నములలో బ్రభుత్వమునైనది బాధితులదానిగొప్పదిగుర్తించ ప్రయత్నము.

దుర్బలమైనవారితో అర్బులమైనవారో కాని భరితబలములతో మన కార్యాభ్యాసము ప్రస్తుతిముచాల హింసాగిలో నున్నది. దుర్బలమే అందుచే 'విద్యావహిని' అని ప్రాజ్ఞులు చెప్పుచున్నారు. పుష్కలములను హేయములను ముఖ్యముగా కరుగదా! పుష్కలము కరుగదా! ముందరగా స్త్రీలు విద్యావహినియందును యభివృద్ధిభాగమున కంతయు భంగకరము. అవృత్తి-కమున ననవలయును లేని వినివిద్యాభ్యాసపద్ధతి మన సంఘమునకు లేకపోవుటయే యొక యపర్యవసానముగా నెన్నబడెదని మున్నది. ప్రస్తుత కాలమునందలి కరుమవిద్యాభ్యాసపద్ధతి దాస్యమును బురికొల్పించును దరియే కేశాధిదానుకముగా నున్నదియు మహాభాగంధి మున్ను. ప్రాజ్ఞులు మరల కర్కశించుచున్నారు. ఎట్టి విద్యాభ్యాసపద్ధతిచే కేశాభిమానమునొన గల్గుచున్నానని భావనాధ కలమచున్నారో, అట్టిపద్ధతియే మనకు గల్గినవో మనసంఘ మింక కేశాభిమానములు లేక చేయింపబడును. అట్టి విద్యాభ్యాసపద్ధతియే గల

వైరుధ్యము మనకు గలదు మనకులేని మనస్సు మనకు గలదు మనకులేని మనస్సు విలసియున్నది. ఇట్లునులేని బలవద్ద లభ్యమైన మనస్సుమును కానియిచ్చానివిలసింపవలను. సకలవిద్యలు సేయునులే. ఇతర పాశ్చాత్యములను నేమింది యందుల నున్నాము. గ్రహించి విద్యానమును పుష్కలించియుకొనవలయును. కాని మనకు గ్రహించినది బాధితులదై. మనకు గలబాధితులకు పూర్వపురమునందు గలబాధితులకు కేవల మన బద్ధులు విలసింప: కేవల మన వాస్యభాగమునందు (బరత్తింప. కేవల వైరుధ్యముగల గానిభింతి దుష్టమునుగములు శ్రేయే మనసంఘమును ఎన్నిగొన్న మానసంఘములలో కలగజగము జీయవది మన బాధితులదై. మన గూర్వకమున ముఖ్యముగానిగము ననభింతి జ్ఞానమును విలయము మారక కాల వాస్తవి చేరువించింది కానిమామూల్యమైందికాదు. ఇట్టి సంఘ మేగలదిని కలగజగమై బాధితులు స్త్రీ విద్యారాజ్యమునుదెడిసి. స్త్రీవిద్యను మనకాస్త్రిములు విశేషించుట లేదు. విశేషించి వదలాలనుకుండి యు వెన్నటివలకు కలగజగమైందికలగ జగ ములందులే యుండెదవారు. పూర్వమునందియు మన కేశములకు విన్నెయు వానియునే గాక యభింతి మహిమమును దెచ్చిన పరివ్రతాకారములను గాగి, మైత్రేయ, అనగూరు, సీత పాశ్చాత్య, దమయంతి, పాంచాలి, సరసవారి, కీలావతి మున్నగు సకలములు తెచ్చివిద్య పద్ధతినిదితో బాధితులమును విద్యాముగా గావలెను. ఇత్యుది ప్రకృతమున సంప్రదించుకొనవలసిన ప్రధానములు. ఇది లేకున్నచో మన మేకాగ్యము లొనర్చు కొనుటకును సమర్థులందము గావాలను. కార్యావరణ దీక్ష: ముగియించి విద్యాగాధితక సభాధివనములలో నున్న విద్యానములచేసిన కేవలప్రయోజనము? కాదన ముందుగా బాధితు విద్యాభివృద్ధికి మన ముద్యమింప నునీ మున్నది. అందులక బాధితు స్త్రీవిద్యలములు కేశమున

దంతిలను వెలయు నట్టివన్నియును. ఇట్లుబద్ధాభి
 ఘోషి యీనకొలదిని రాజకీయధర్మ పరిజ్ఞానమును
 మనలో నృద్ధికాగలదు. కాని పురుషులచేయు నుద్య
 మములంగని వాని సంస్కరణముగా ననుసరించిన
 లాభములేదు. ప్రస్తుతకాలమునందలి పురుష మందలి
 రాజకీయవిషయములలో ముప్పదియేనిమిది వత్సరముల
 నుండి యఖండమున కృషిజరుపుచున్నవారు మనశ్చి
 ముందలి కంఠటి యుభయము లేకు. కావున నిప్పుటికి
 మన కర్తవ్యములను సిద్ధాంతముల జేర్చుటను కొనుచు
 నచు పులిపియములలోను మనజ్ఞానాభివృద్ధికి కడ గు
 టనగరము.

పురుషులలో జే గాఢము తీర్పున్నిటిని
 మనకు గ్రహించు నదిని కిరిపానములగుగాని
 సాధ్యముగాదు. కావున నేగడ ప్రత్యేకమహిళాసభ
 లనుసములైనవి. అయినను అందఱుసామాన్యమైనవి
 కొన్నిగలవు.

సామాన్యములతో ముఖ్యమైనది జాతీయవస్త్ర
 ధారణము. పురుషులవలెనే మనముగూడ బద్ధకంకణాల
 మైఖడ్జుల ధరించుకొనుటకైతీర్చినప్పు కొనుటయే గా
 కరిత్యాధర్మ నిర్వహణాదీక్ష వహించవలసియున్నది.
 తుసంజగ్గుములో స్త్రీలు కొంత వెనుకంజ చేయు
 యుడుటచేతనే పురుషులు ఈదీక్షను సరిగా పొగిం
 చుకొనఁజాలరున్నారు. ఖడ్గము మోటుగా నుండునని
 యు కిరీడునుమహావిల్యాసుగల మనవారు దానిని
 సరింపఁజాలఁమనియు సాధారణముగా సాకులుచెప్పి
 ఖడ్గముగట్టుకండఁజెప్పించుకొనుటకలదు. సోదరీమణు
 లాహా! మనము నీతకంటెను గోచులదేహములు కల
 నారముకాము. అమహాసాధ్వి మహారాజ పుత్రి—
 అనూర్ధ్వపత్య—అంకఃపురుషులలో హంసరూపికల
 మనదిన ప్రసవకొనుట, ఇట్టి రవ్వంగియాపరమంబుటి
 యభివృద్ధియు బోగడవి ధర్మమును స్థాపించుటకై
 కర్మములను వారసీలఁ బదువారెండ్లు కట్టినది.
 మదియ నృద్ధింగియు, మహారాజపుత్రియు, నను

ద్రావడి మైంద్రిగానుండి మోటుఖడ్గుధరించి కొంత
 కాలము కాలమానము గావించిన సంతతి మీకెల్ల
 రకు విశదమే. ఇట్టి పేకల గృహల్లరు నవరమునుబట్టి
 మోటుగుడ్డలఁగట్టుటకు జెనుపేయనప్పుడు మన మంత
 కంటెను గురుమారలమా? మనవిస్మయ భరించునర్థకు
 వస్త్రము లానాఁడు నీతామహాదేవు ధరించిన వార
 చీరలంతటి మోటుకనము గలవిగావుఁనుడి! ఖడ్గము
 ధరించుటయుదిలి విశేషమును దెలిపివాని దానిధరిం
 తుమేని మన కేవిధమున కష్టనష్టములు నుండఁజాలవు.
 ఖడ్గము అందమునకు లోపము చెచ్చుననియు మనమును
 కొనవలసివదిగాదు, కనుకరిలను హుచ్చి కాలిదానుచేసిన
 మూకొందివల్లనము నాచెప్పు దానినిస్థిరముచు చున్నది.
 ల్లో నగనీజముచువద్దం నైవలేనాపిరమ్యం. మలిజనుపి
 పితుంగొలత్తులత్తులకొలికి. ఇయనుధిక మనోజ్ఞా
 వల్లనేగావితన్వీ కిమివిహితుధురాణం మందనంనా
 కృతీనాం॥

ఇవన్నియు నిటుండ జాతీయ వస్త్రధారణము
 వలన మనదేశమున కమితలాభము గల్గునని. యాధి
 కాశ్రమనేస్త్రం ధ్యపించుదున్నారు. విదేశవస్త్రధార
 ణముచే నేఁటేట ననేక క్షోద్యాప్యములు మన
 దేశమునుండి పోవుచున్నవి. మనము ఖడ్గమునే కట్టారు
 మేని యాద్రవ్యమంతయు మనదేశమునందే నిలచి
 యుండిదేశ గారిద్రవ్యమునకొంతలోలగించియుండునుగ
 దా! ఖడ్గముఅన్న వస్త్రములులేకయిల్లాగుమనదేశపజలక
 న్నవస్త్రములుగలిగింపఁజాలియున్నది. స్వదేశవస్త్ర
 ధారణము స్వరాజ్యస్థావ్రీమాంకెకమనిగాంధీభవ
 త్కుండుచెప్పిన దానిపారమిదియే. ఇట్టిస్థితిలో మనము
 దానిసర్వము వహించుట యనుచికిము. పురుషుల
 కంటె దీతికసమయము మనకు హెచ్చుగానుండును.
 అట్టి పురుషులు మనము మూల స్వభావముగాజేకు
 టకు వినియోగింపవలయును. మన తొల్లము నంజుల
 గూడ వెక్కడఁ జూచినను మామకాలపు ధర్మము
 వివరించుచుండెడిది. ఇప్పుడు జేజ్ఞానములతో

పాటుగను కాస్త్రుచాతములతోటి పాటుగను అప
యంబించినది. అది సమస్తరింపబడలేదు. అప్పుడు
గాని మరదేక మున్నది గ న జాలదు. ప్రతి గృ
హిణియు రాలము పెట్టి నూలువడకుటకుఁ బ్రాసం
భింపఁజూడు. భర్తకు కట్టవలయును. ఇది మన
యాభివృద్ధి మూలకము.

దేశమనఁడున్న యనాధులకు దేశబోపాధులు
గల్గించు మార్గములలో గాఢము మొదటిమార్గమై యు
న్నది. కావున వారి కేవిధమగఁ బ్రోత్సాహముగల్గి
వలెనని. పరియను బాలికులద్య పెట్టి బాలికా
సోతకాలలలో వారి సుఖాధ్యాయలగా వోరించిన
మధ్యతాతక మనను.

మనలో నిన్నుకాదులు చాలహింసితమైనవి
విద్విగాన్ను. పూర్వకాలమునందు వీరిస్థితి యింత
హీనముగా లేదని మనవిగ్రములు చెప్పమిన్నివి
పరిశ్రమింపఁజేసి వీరిబాహుని స్థిరగను లాలోచిం
చుకొనినను శంకమనఁజేసి హింసాకుల స్థిరగను
లాలోచించుకొనినను మన కేసందర్భములలోయధాధము
బోధపడఁగలదు. పూర్వ వినివన్నకాకులవారు కల
యం దారిలేక యుండెడివారు. ప్రస్తుతము మనదేశో
ద్ధరణమున కెక్కడి మూలాధారమని మనము తలం
చుచున్నామో అట్టిరాటును వీరిచేతులలో విశేష
విభాగింపఁచుచుండెడిది. పూర్వము మాలమాలమునాక
విధమున నూలుండెడిది. అది యానిన్నుకాకులు వడ
కెడిదే. అది బట్టలకుఁ బాల్కెత్తునగ నుండెడిది.
దానితో నేవినబట్టలను నాల్గవర్ణములవారును అస్పృ
శ్యములుగా నెంచక నిక్కడముగా గట్టుకొని నిన్నుకా
కుల-కాపరిలో నుండునను ప్రోత్సాహమిచ్చెడివారు.
ఇప్పుడందఱయందఱకే వారియందు నాకకలు |
కలించినది. ఈకాకులస్థితి యంతకుఁ బూర్వ మింత
హీనముగా లేదని పాశ్చాత్యులుచూడఁ బ్రాసయి
నారు.

మనవారు వీరిసెప్పుడును కేడదనియుండ

లేదు. సాంఘిక వ్యవహారములయందును సాంస్కృతిక
ముల యందును వీరికి గూడఁ బట్టికొనియే నిన్ను
చున్నారు. గ్రామోత్థానములలో “దల్యా” “బైట్టి”
యను మతోన్యములు వీరియందే గలవు. పూర్వము
‘తలూ’ పామాన్యము కాదు. ఇప్పుడు పోలీసుల
యొద్దరి చింతించు న్నామో యట్టిగాను యింత
తలూలది నిలువఁగలదునుండెడివారు. కానవఁ బూ
ర్వ వినివన్నకాకుల కార్యములు దేగియుఁ బెక్కుముగ
నుండెడివారు. మునియములలో భక్తిమాన్యభక్తు
లగు రామానుజాచార్యులవారు వీరి భక్తహృదయ
తేర్చి భావన గ్రహించుకొనఁగలవామని స్తో || “నా
ప్రస్థానమును ప్రియముగా గూర్చి చింతించుకొనే
యట్టివారైన వీరికాంక్ష మమకారము తాన్నిజే
వైనామో వచ్చుకొనే ప్రోత్సాహమును గానూపిచే
చ్చించామోమనఁ బూర్వమును గ్రహించుకొనినామని
అని వీరినిగూర్చి ప్రశంసించి గూడెడిది. సుప్రతీక
రాసులయందు నూటిభూము గానన్న యాత్మమేది
గలవో యదియే నేమను నిశ్చయభావముగల విభావము,
ఛందాలుండెను. పరిమే, బ్రాహ్మణ్యుండెను. పరిమే
యాలని నేను గురువుగా భావించుకొందును. అది
దీనితాత్పర్యము. భేదభావమును బోషించి యట్టిది
విర్రులజ్ఞానము గల్గించుచు యాత్మజ్ఞానము శ్రీ గాంధీ
మహాత్ముడొక్కడైన సంపన్నుడు - అత్యున్నతముచే
పూర్ణిపిద్ధిని బొందఁ ప్రయత్నించుచున్న జ్ఞానిపత్తి
ముఁడు. కాంత్యాకరమనివాసి. అహింసాతత్వ ప్రచా
రకుఁడు. ఇట్టి యాత్మజ్ఞాని యస్పృశ్యతా నివారణ
మును బోధించు పూర్వగ్రంథుగాదు. శంకరుఁడు
చెప్పెడియు నిదియే. భేదభావమాపికులుగాని యా
త్మజ్ఞాను లెల్లరు విశ్లేషచెప్పుదురు. ఈసందర్భము
లో నుపసంహరించుకొని చెప్పుచున్నదో కనుఁగొ
న్గొ. “కం గంగాంబుని చింతింపఁబడె” ఛందాల
వాణిపము. పూర్వకాంతర మస్తికాంచన ఘటి
మృక్కు-రిధియో రావందరే, ప్రత్యక్షముని విస్తార

సహజానం దావబోహంబుధా : ప్రోయం శ్వవవో
 యమిశ్వర మహాకా కోయంబిభేదప్రపం॥ ” వినిర్మ
 లమైన గంగాజలముల యందును గలపిశాచములై
 యుండు ఛండాలవాటిజలములందును ప్రతిబింబించు
 శూన్యబింబము నంగు భేదము లేనట్లే, బంగారు
 కుండలోను మట్టికుండలోను గల యాకాశమునకంత
 రము లేవచ్చేని స్తరంగమై యుండు నాత్మభావనుందు
 — వీడు విప్రుడు వీడు ఛండాలడు నను భేద
 ములేను. అది దీని భావము. ఇట్టివినిగ్గులజ్ఞానము
 ను లోకము నకు వెదజల్లి భేదమును తీసివేయుటకుఁ
 బ్రయత్నించుటకంటె నుత్తమ కార్యము మరొకటుండఁ
 గలవా? అస్పృశ్యతను దొలగించుట కాంతర్ధ్యము
 లలో నొకటి. స్పృశ్యస్పృశ్యులయందలి భేదము
 లు దొలగించుటకు రెండు మార్గములు గలవు. —
 అస్పృశ్యులను స్పృశ్యులను గాఁచివినను, స్పృశ్యుల
 నస్పృశ్యులఁ గాఁచివినను ఈ భేదము దొలగును.

అంగు మొదటిది జ్ఞానురీతియగు, రెండవది మోక్షర
 ము, మొదటివానిని జేసినచోను రెండవవానిని
 జేయకుండుముగాక! మహర్షి రత్నమిందే, దీనిని
 గ్రహించుట కార్హార్థి కజ్ఞాన మవసరము. గాఢన
 గేవలైహికాభిప్రదితే మామిహిక యశంతమగు నా
 ముష్మికము గలవనియు దానిని బొదుట కీర్తుహికము
 సాధనముగా నుండవలెననియు గ్రహించుకొని సర్వస
 మ్యములు దేశలాభకరములు నగు వైచిషయముల బా
 నుగాఁ జర్చించి తగిన తీర్పులకు వచ్చుటకుఁ దగిన యే
 ర్పాటులను గాఁచుటకు నన్యత్యల విశిష్టమణి న
 భాధ్యక్షులుగా నేర్పాటు చేసేకొని కార్యనిర్వహణము
 గాఁచుకొని కృతకృత్యత నందిముగాక! నేను మా
 యాహ్వానంబుపట్టున నమరల వికంఠితమను న్నా
 దహపూర్వక స్వాగతమిచ్చుచున్నాను. ఈశ్వరుఁడు
 మనలఁ గటాక్షించుగాక! జయప్రదముగా జరుగఁ
 గాక! (అంధ్రవ్రతిక)

వైశాఖ పురీ వార్ధి ఘోషణము

[పి. అప్పల నరసింహము గారు]

సీ॥ ధీరగంధీరకుంభీరమింద్రగహ
 చారుజలాంతరిక్షహారములు
 రంగదుస్తుంత రంగధంబుద్యౌత
 కిరణమాయత పోతరుచులు
 ఘనసారఘనసార ఘననగప్రోత్తుంగ
 లాలితసికతావి కాలగిరులు
 కుండచండనహిమ బృందధావశ్యతో
 భావపీనోద్రగ ఘోషకులు
 తే॥ గీ॥ గలిగి నిరశించు సాహిత్య గానము శర
 కాస్త్రముల కిద్ది నోటని చాటుపోల్కి
 కేవల హిత్యజనచిత్త తోషణంబు
 కొమరు వైశాఖపురవార్ధి ఘోషణంబు
 సీ॥ మేలగు మీలు తాచేలులు ముతైయర్
 రకనంబు లొకట జెలంగుచుండ
 నురువొంగు కెరటయర్ నురుగు విగళు
 తరి దోచు ధ్వను లొక్క తరి దవర్చ
 సాంపుమంచు కపురంపు కప్పలపోక్కి
 నైకకపలు లొక్క చక్కి జెలుగ

నెల్లగవృద్ధయమల్ నెల్లు రంజిల్లగ
 జెల్లు నల్లని గాటు లుల్లసిల్ల
 తే॥ గీ॥ త్రోవ జనువారి నైవస బ్రోవజేసి
 బాసలను మించి తగ నుప నాగ్న మిచ్చు
 భానుగాలాపలన మువ వ్యాసకుబలె
 కొమరు వైశాఖ పురవార్ధి ఘోషణంబు
 సీ॥ ఏవంక జూచిన నావంక నాంగోరు
 కాంతిలు గాలిపి న్నా చెలువు
 ఏజాడ తిలకింప నాదాడ మోర్ల
 నైక్కిళ్ల బగ్గిల పొద్దవంబు
 ఏకేవల కరికింప నాకేవలనాగధు
 ద్వాద్ధుల నగుప్రసం గాతీయము
 తే॥ త్రోవ గలకింప నాత్రోవ బబూదధో
 చాత గ్రంథభాం దారచయము
 తే॥ గీ॥ అన్ని సామల కిప్పట్టు మాకరంబు
 నన్నెటక మారె మీన్నె సామంతురమున
 హైచారిక యంచు మిగి శక్తి రిచ్చువగిది
 కొమరు వైశాఖపురవార్ధి ఘోషణంబు

మ టి చి పో వ్ర చు న్న జా తి య న మా వే శ ము లు

పండిత శ్రీపాద నుబ్రహ్మశాస్త్రిగారు ప్రబుద్ధాంధ్రా సంపాదకులు

కలిసి మెలిమిక బాటికి పువర్ణకాసము గూర్చుంటూ నివులు ముందు చేతులపెట్టిన పని సంస్కరణమా సమర్థ రణమా? యింక రెండును అవసరము లుండే తోడు చున్నది. దేశమునకు తటస్థించిన దౌర్భాగ్యవశ పరి పూర్ణమైనపుడు ప్రశంస ఎన్నటికి సంస్కరణాపేక్ష లేని మంచి యాచారములను మణిచిపోవచ్చును. సమర్థ రమే వానికి ముఖ్య మయ్యింది. కొన్ని యాచారము లకు మణిచిపోవుటయే గాక యాచారమున కవి పనికి రాకపోవచ్చును. వానినియుమున సమర్థులగును, సంస్కరణమునుగూడ అవసర మగుచున్నది. ఆచరణ మునం దున్న యాచారములే కొన్ని యాచారమునకు తగిలుండుకొనిపోవచ్చును. వానిని సంస్కరింపవలెను.

ఆంధ్రజాతి నిన్ను నేటిది గాదు కొన్ని సమ యములందు దిది తన ప్రతిభకు భారతదేశమునం దం తటసు విభ్యాకృతపటిచిది గాని సామాన్య మైనది గూ డ గాదు. అటులే యిప్పటి యా శైలిల్యమునకు కారణము జాతీయభర్తృములును జాతీయాచారములును సంకలించుట లగుటమా? లేదన్న వానికి కాలవశమున తటస్థించిన వికృతియా?

ధర్మములును, అచారములును మంచివి గావని పూర్వపు సంఘవిశ్వాసములను నాయాంధ్రసోదరు లెవ్వరును రాళ్లు విసుక దని తలచెదను. ఆంధ్రజాతి ఒక కాలమున మహాశ్మశ్రి కందుటకు ఏవి కారణ ములూ అవి చెడ్డవి అగుట యెట్లు? అటులే జాతికి నేటి నికృష్టస్థితి యేల కలిగిన దనిన వాని యెవల దే కిములకు పొడమిన బౌద్ధాసీన్యమే కారణ మని చెప్పెదను.

దేశమున అనేకాచారములు నిలువ్రము లైపో యింకవి. ఆ కేకములు నిలువ్ర ప్రజామామలై యున్నవి. పునః చేతులతోడనే కొన్నిటిని జారవిడుచుచున్నాము. ఏకాగ్రమున విధమున జాతియొక్క పువర్ణకాసమును

పొధించుటకు ఆంధ్రులు తూనుకొనినపుడు కొన్ని మంచి యాచారములు వివక్షములై పోవుచుండుట అట్టి భర్తృకరముగా నున్నది.

ఈసూచనమున గుండు చిన్ని జాతీయసూచకములనుజేసింది చెప్పినాము. సంఘము కండ్లు మూసి కొని గడిచిపోవుచున్న దనుటకు ఈసూచకములయే డల పొడమిన బౌద్ధాసీన్యము ప్ర్యక్షనిదర్శకమై యున్నది.

వైశాఖపూజ

వైశాఖమాసము వసంతమునుపు మొక్క ఉత్తరభాగము. మాధవుని శైవరమునకు ముఖ్యదియైనది లగుతే రకముల మాతృభలమును వైశాఖమున ముమ్మడిముగ నుండును. చంద్రవచ్చుకు వసంతియునుపు చాల మంది సమయము. వీరవల నినియోగముగూడ అవసరమైన సమయము. అట్టి యీనైశాఖమాసమున ఎన్నియో నందల యేండ్లకుండి నన్న మొన్నటినుండును ఇప్పుడు మనము మణిచిపోయిన వైశాఖపూజ దేశము లెల్ల డను జేయుచుండెడినారు ప్రతియూరునంగే గాని ప్రతిబ్రాహ్మణుని యింటియందును ప్రతిక్షత్రియుని యింటయందును, ప్రతివైశ్యునియింటియందును, సరస మెఱింగిన ప్రతికూడ్రుని యింటియందునూ ఇది జరుగు చుండెడిది. ఇందులకై పొరుగున పెద్దవిశువ్యులను గూడ పిలుచుకొనినవై యెడినారు. నాచార్యమున అంగే గా పదిపదునైవసంవత్సరములకు పూర్వము నేను ఆ నేకగ్రామములలో ఈవైశాఖపూజచూచియున్నాను. దీనికి కుగ్రామము పట్టణము అను భేదము లేదు. ఇం దులకు ముఖ్యము లైన వీరవలు ఊరూరను, దొంగ మ. మామిడిపండ్లు ఇంటింటిని తెచ్చి యమ్ముడును పందిగంధపుతెక్కతోని యిల్లు ద్వితీయలో నుండనే యుండెదరు. ఎక్కడి కక్కడనే తనలపొడులతోటలు గమిసమనందే యుండి తోటపొదలు సకలవైత న

అటు దొరికుచుండును. దేశీయ లోపములేదు; గాని శ్రద్ధకును, జాతీయాభిమానమునకును మాత్రమే తీరిక లోపము కాన్పించుచున్నది. ఒక్కొక్క వ్యక్తికి మంచిగంభీరమైనది ఒక్కమాటు పని, వీరిన చేతి కిచ్చి తొలబాలములో నుంచి ఘనములూడు పనిచేయిమిడిపండ్లుపడుచున్నదివలెను పూజించవలసి, పూజించబడనవలసి గూడ కలిగెడుపనిని నివారణము కుశోక్తుల వర్ణనమునకు గూడ స్పృహను కాని విమర్శము. అట్టి యాజాతీయసమాజమును ఆంధ్రులు జాతిగా మఱివిపోవుట కోచనియము.

వసంతమున ఈత్రాఖిలములు అయిన రెయవార ఆంధ్రులకు ఇంత మహోహర మైన జాతీయసమావేశము శిరస్సెక్కుటలో ఏర్పడుచుండును. అదియే

సంభోదనము:

ఈధర్మతారక మగు ఈసమావేశముగూడ మనము మఱివిపోవుట చాల అవకాశము. కార్తికమున శ్రీమత్పార్వతీరామణుడు క్షీరసాగరమునుండి వచ్చి మహాలక్ష్మితో గూడ ధాత్రీమూలమున (ఉసిరెట్టుయెడట) నివసించును. ఈమాసమున ఉసిరెట్టుమూలమున శ్రీలక్ష్మీవారాయణులను పూజించి శ్రీపురుషులు తీరులై నన్న తోటలో చెట్లనడలయందు కుఖాసీమలై ఆవందముతో భుజించుట చాల ఎన్ని దినము లయినది? ఎంత చక్కని సమావేశమును మనము మఱివిపోయినాము?

వారాహమున వసంభోదనము చేయని గ్రామము

లేకుండెడిది. ఇటువంటిగ్రామముల పిన్న పెద్దలను గూడ బిలుచుకొనిచ్చి పిండినంటలలో చెట్లక్రింద శ్రీనాథస్వామిని వ్యవస్థించి అన్నము పెట్టుటకంటె ఆంధ్రులయొక్క గర్వమున కేమి మూలము గలదు? అట్టి యావృత్త్యంతావేశమును మఱివిపోయిన మనము “ఆంధ్రులు ముందంజవేయుచున్నా” రని గర్వపడుట యెందులకు?

కాలము కల్లక్రిందులుగా మఱివిపోవుచున్నట్లున్నది. శక్తి ననుసరించి చేయదగిన యాచనోహర సమావేశములు విస్మృతిములైపోవుచుండుట కంటె విచారకరమయము లేదు. కాకినాడనగరమున నిన్న మొన్న జరిగిన కెలాదేశీయ మహాజనసభకు ధన్యవాదము చేయుటకు వచ్చెడి ప్రతినిధులగు దేశబంధువులకు అన్నమును విక్రయింపక మృష్టాన్నమును పెట్టి ఆంధ్రుల అతిథిపూజారక్రమము నిలువవలసినదని రామచాను దుగ్గిరాల గోపాలకృష్ణయ్యగారు దేశీయులకు విన్నవించగా జాతీయోద్ధాతలు లని ప్రసిద్ధిపొందిన కొంతా వేంకటపయ్యపంతులుగారు “ఈవారలకు ఖండింపవలసిన” దని పత్రికలలో లెలిగ్రాములు వారి పించివారు. జాతీయోద్ధాతలకు లని బిలువలకువారే జాతీయొక్క పరిరక్షణ నిలువదగిన నిలువగల ఇట్టి మంచి సంకల్పములను త్రోసివేయఁబోయియున్నారనట ఆంధ్రులకు లజ్జాకారణము గావా?

ఏది యెట్లయినను ఆంధ్రసోదరులు ఈరెండు జాతీయ సమావేశములకు పునఃసంధించి దేశమునకు మంగళకృతును సంఘటించఁగోరెదను.

హిందూ మతము—అప్పుడు—ఇప్పుడు

[ఆకుండి వేంకటకృష్ణగారు]

కృష్టిలో ప్రతికర్మయ (కర్మకారణరహితమగు కృతకత్తి) కర్మల పొడిన పిమ్మట చేయవలగు ముక్తాంశులలో కాలగతి యను కావ్యమునకు లోబడి జనజనున్నది. ఈకాలగతి ననుసరించి గూర్చు

చాకమున తిరుగుచున్నాడు. కార్యమున ముఖమునకు ప్రసాదించు వక్త్రాదిగ్రహములను చరించుచున్నది. ఒకానొక కాలమున హిందూదేశావేశమున క్షాణము విభూతి (వాగదళ) మహాభూత దేవుని

జ్వలముగను. గర్విరీక్ష్యప్రభతోడను ఉన్నంతి నే
వెలింగను. ఈ భావము—వాక్రిక్షణికములతో
కలింతుమని గ్రహించుట కాలగతి కనునంది
మారుతో యట్లే యాభావమును క్రమముగా పశ్చిమ
భాగమునకు జాగరకతా మయముగా క్రమ
ముగా పరివర్తన అసీరియూ కాటి యింను పశ్చిమ
మునకే పోయెను. ఈ పునర్జన్మ రీతిని రియ (ర
ములను వైశ్యు యజ్ఞగోపాలుతో చూచిరి. గ్రీకు
దేశస్థులను యాభావని గనుంగొనిరి. మాధ్యాహ్నిక
భావని తీక్షణతతో వెలుగు యాభావభావని నోరుక
దేశము (Rome) వారు కనుగొనిరి. అంతి యామూర్య
ప్రభవేజగ్గోపాన్ని, పెయింట్ దేశముల మేల్కొన
గల్గెను. కడ కీర్తిభూతిరూపకనిందమార్తాంబుని భగ
భగప్రభలచే గాంగోక్షిని దేశస్థుల కన్నులు మిరియిల్లు
గొల్పబడెను. అంతిలో నానుదాకా! ఓ! ఇతను
పశ్చిమమునకే (West ward ho!) అమెరికావైచా
ప్రకరణమును తన కింజాలమును ప్రసరింపజేసి లక్ష్మీ
కలాపిముగా నొనర్చెను. అమెరికా సంయుక్త
రాష్ట్రములకు రూపాదేశమున్న న్యాయాయుగము
వరకును వచ్చి యచ్చట దివ్యమును నిలచెనా? లేదు
యింకను పడమటికే! కడకు అమెరికాకు పడమటి
సముద్రతీరమువరకును పోయెను. వాగరకతామార్తాం
కును హిందూదేశమున నుదయించి దేశమును వట్టి
పగలవరే దీప్తివంతముగ నొనర్చినాడు. అమెరికా
దేశము నెవ్వరును గురింగియుండలేదు. ఇప్పుడమె
రికాలో పగటివరే వాగరకత వెల్లివిరుముచుండ
హిందూదేశమును దాక్షిణ్యము నైవ్యస్థితి యను విధి
దాంధకారవిధి ప్రవేశించెను. చూచినచో ఇప్పుడా
వాగరకతాదిననుజే అట్లదే, కాంత మహాసముద్రమును
కాటుచున్నది. జపానుదేశము యానూర్యకీర్తిప్రసా
దముచే తెలివి గాంచి ప్రపంచవాసులలో జపానీ
యులు ప్రాముఖ్యము కలిగిరి. పృథ్విపర్యవసరము
మునుకు ప్రకృతికావనములను మనము నమ్ముచు నేని

కొనన విభూతిభావము తిరిగి చక్రవర్తియవరే
హిందూదేశమున దిరిగి వెనుకటికంటె రెట్టింపుకాని
తో ప్రకాశించి వలసి యుండును. హిందూదేశము
వెనుకటి చక్రవర్తియును పరింతుమని హిందూదేశము
లోని వాగరకతా మయమునందలి వ్యాప్తినిధము గుం
పగ్గ మెల్ల నను విరియెనైజమే. అదే! దివ్యవిజ్ఞాన
జ్యోతిహిందూ దేశమును గేహము నెల్లు వ్యాపించి
యున్నది. ఈవిజ్ఞానజ్యోతి వాదయే యను నీవిజ్ఞాన
జ్యోతిని లహిణియు గావలెను పద్ధతియు వాచ్యునిన
ములు హిందువుల మన మనము తీసివైచితిమి. మన
దేశముయొక్క కీర్తిలను ద్యామలకు మూసికొని
యెంటిమి. ఇతరుల దేశముల వారి కీర్తనమునిర్దు
రించకుండు నుండునట్లు జేయు స్వాధ్యక్షార్థమైదే
మన కజ్ఞానాంధకారమును గొనిపి జది. దేవునికి
మానవలమీద భేదబుద్ధిలేదు. విశ్వగ్రహము దేశమున
ప్రవేశించుటకు భౌతికము లగు సుపరిస్థితి బుండివలె
మౌనమున గాదు. మనలో నింకను అద్వైతభావము
నిహాధుని కాలేదు. 'తత్వ మసి' భావము మనలో
నింకను జిల్లించలేదు. మనలో భిన్నభిన్న మేర్పడినది
అందుచే దుర్బలంబు మైతిమి. పురాణక హిందూజాతి
యజ్ఞాయకులు నను సంగతివారికి స్వాధ్యక్షార్థమో
మాడిన స్వార్థార్థములనే ప్రసాదించి గాని, విశ్వా
గతాదిగుణమును గడుప రైది. అందుచుభిన్నముగ తమది
నులగు విడ్డలను అంశ్యభగముల వారియొడమిగుల నునే
జ్ఞానభావమును చూపిరి. పోనీ! అదట్లుండనిండు అట్లు
య్యును సంభవమిట్టియు కాలము కనునంది మారుచు
న్నది. నుభముగ నిద్రచెందినవారి మరల యుల్లాసము
తోడనే మేల్కొనునట్లు హిందూదేశము (హిందూ
జాతియు) చాలకాలము నిద్ర చెందియు తమ నిద్రబుద్ధి
కమును చెదరగొట్టికేసి విశ్వమార్గితో కాలక్రమ
మున కాలగతి కనునంది వ్యర్థిప్రపంచమును నొం
దివ పరిస్థితుల కనుగొనునానే హిందూమతము హిం
దూదేశము మాద తమ సహజనదికంద నైజమును పెడ
వాది వికార వ్యాధియును పోవగల్గుచున్నది.

భావ్యభివృద్ధి మాన్యనాక్రమము ననుసరించి గుణ రూపములలో భేదము నెన్నరాదు. మన ఆత్మకును హృదయమునకును వికార యేర్పడ వలసి యున్నది. హృదయవస్థస్థిరమునైనదివలననే పురోభివృద్ధియే సహజవాక్యములచే కాంతింపఁబడి వివిధవృత్తులరూపక మగు చక్కని జాతీయకర్మవిభాగము లేర్పడెను. అందువలన ఆత్మకును హృదయమునకు సమీచితకలిగి మైత్రి సిద్ధించినది. కాని కాలవైపరీత్యముచేత వర్ణవ్యవస్థ హృదయము మరుగుపడి రూపభేదములకై జనులలో పట్టుదలలు పెచ్చి కొంతకాలము జాతీయపురోభివృద్ధి స్తంభించినది. చురుకు జాతీయవర్ణవ్యవస్థలు పరిణామము నందుటకు మారుగా విలువయు కానా గలభించెను. వర్ణవ్యవస్థాపూర్వకము యేలనో వింత పరిణామము నొందుటచే భిన్నభాషలుగా మారిపోయెను. జనుల వృత్తులు తారుమారైనవి. ఒకరికి నొకరు లైన వృత్తుల పనులచే న్వీకరింపఁబడెను. అట్లయ్యుచు పూర్వపు యన్యోధ్య వైభవ్య వర్ణభావములు ముగ్ధిగములై విలదినందున ప్రజాస్వామ్యములు భిన్న భిన్నములుగానున్నవి. ఇట్టికేరీరచక్రవర్ణసంబంధములగు దురహంకారములతోడను కులభేదముల పట్టుదలలతోడ మన తున్నంతకాలము పరమాత్మ ఈశ్వరములగుపేరులు రూపములు మితులు మొదలగు భావ్యోదంబరముల కోలాహలములో విస్మృతిరూపకముగమరుగుపడిపోవును. శ్రుతిస్మృతులు పూర్వార్వాచారములపట్ల యెట్టిమధిప్రాయములవెలిబుచ్చినను విస్మయ చెప్పినదివేద మున్నట్లు ఆత్మ కనుగొను యత్నములు మనలో నిష్పచ్చము.

“వ్యాకరణము భాషకు సమాధి(గోరీ)వంటిది” అని యొక రసరి. అవును, అందుచే వ్యాకరణము నుద్దరింప యత్నింపుము. అది మార్పుచెందకొందునట్లుంచుము. అందుమాలమున భాష వర్ధించును. అదిచంద కాసనములతీరు! చందసాకనాచారములభక్తి! ఇవియు పీఠి తోడు యితరకర్మకాండమంతయు జాతిని

పీల్చి బిచ్చిచేయుచున్నవి ఒకానొక వితివరక ఆకాస నములు అగ్రాశ్రములును మన కుపకారకములు. ఎట్లక ధాన్యపుచిత్తమును భద్రముగకాపాడుటకై వైయోక అంశాచ్ఛాదనము (ఊక) కొంతకాలమైన తర్వాత తొలగింపఁబడకపోయినచో ఆయాచ్ఛాదనమే నరివిత్తము మొలకెత్తినీకుండ బంధిఖానా యోగదా! ఓ జనులారా! ఈ కాసనములు, ఈస్మృతులు మీయుపయోగమునకే మీరాకాసనములకు స్మృతులకే స్పృశించఁబడియుండవచ్చును. నిరంతరమును శ్రుతులు పలుకూ పితములనే ప్రజలకు బోధించి ధన్యతవ్రతము. ఈ స్మృతులలోని ధర్మములను ప్రస్తుతదేశకాలపరిస్థితులను బట్టి మీకు కలుగు యవసరములను బట్టి యుపయోగించుకొనుడు! హిందూదేశపునదులు తాము పాటు స్థలములను (Beds) పీడుచున్నవి. మంచుమట్టలు (Snow lines) మారుచున్నవి. అడవులు కొట్టివేయబడి కానిస్థానీ నేత్రప్రకృతి మొనరించు సప్తము లలంకరించుచున్నవి. దేశప్రకృతియు మారుచున్నది. ప్రభుత్వములు మారినవి. భాషలు తారుమారైనవి. దేశస్థుల కరీరభాషలు మారుచున్నవి. అల్లయ్యను నీవింకను యీనకర్మప్రపంచమున ఏనాటివో యగు యాచారములను, నూత్రితులను నిలువజూచెద వేమాయ! అయ్యో! ముందుకు పోవువాడు ఎల్లప్పుడును వెనుకవై వే చూచుచుండవలసిన దుస్థితి కల్గె నని యెంత విషాదజనకము!! అట్టివాడు అధుగర్హునకు రూలి పడిపోవలసినవాడే యగుచున్నాడు.

జీవితపరిణామము చెందునూత్రములపై నాధారపడియున్నది! వంశక్రమాగతము (2) నూతనపరిస్థితుల కలవాటుపడు నేర్పు. వంశక్రమాగతనూత్రము, మన ష్యేతరజీవకోటికి ఎక్కువగ వర్తించును. జంతు, వృక్షాదిజీవకోటికిని మానవులకును గల భేదమే మన మానవుడు ఎట్టిపరిస్థితులకైన అలవాటుపడు నేర్పుగలవాడగుటయు విద్యగలవాడగుటయే. ఓవాఱుకుండు హిందూసోదరులారా! మార్పునకు కంటిగించువారును

యొట్టి సరిస్థితుల కై నకు యలవాటుపడు నేర్పును గల వారును వింశక్రమాగతము లగు విషయములందును, పూర్వాచారముల సంబంధమునను వితండాపాదసపు పట్టుదలతోనుండి మానవునికి గల యర్హస్థానమునుండి పతితులు కాకండు

మీరు ఋషుల సాంప్రదాయములు గల జన్మలను కలవారుగా నున్నారు. కాని మీరు వారు నివసించిన యుగమున జీవించుచునుండుటలేదు. ఏమనెదవు! ఆవిధమున జీవించుచుంటివా? అవును! ఇంజనులు, రైలుబండ్లు, టోగోయోడలు, టెలిగ్రాము మొదలైనవి నీయర్హులను తీర్చుట నీయంశ నున్నవి. ఇట్టి వాని నుపయోగించుకొనకుండ యిహపతిచ్చడముల భరించిన వారివలె నీజీవితమునుగడపెడవా? నీజీవనసం

రంభము 20వ శతాబ్దపు ప్రకృతికాస్త్రవేత్తలపై సాగించబడినది నీయందును. అందుచే నీవు 20 వ శతాబ్దపు వాగరకతాపరిస్థితుల కనుభవజీవనవిధానమును సంస్కరించుకొనవలసినవాడని యెరుంగుము. ఈక్రాంత వాగరకతాప్రతిభయొక్క యాంతరంగమును తెలిసికొని నూతనపరిస్థితుల కనుగుణముగ నుండువలసినవాడవు. అందుల కిట్లుపడక, పూర్వచాంతే కావని నందునా, పితృభోగమునకే పోయి నీపూర్వులతో స్థిరనివాస మేర్పరచుకొనుము. అలగ్య మే! వాకు కలదిండు. వాడసారి వినుచు, విద్యయొక్క పరమావధిమన రత్నగర్భ యగు భరతమాత కైశ్వర్యమును చేూర్చుటకు గాను మీరు మీ, వ్యవసాయ, ఖనిజ, వాణిజ్యవాణ్యముసంబంధము నన్నిధిపొందింపఁబ్రయత్నింపుడు.

ప రి ణా మ సూ త్ర ము.

[జి. వి. రాఘవరావుగారు బి. ఏ.]

ఖగోళవిచిత్రములు.

ఉపకాలమున వివిధవిచిత్రబద్ధ రచనీయమగు ప్రాకీశముందు అతిశోమలము లగు నవనికరణవీపులచే చూడ్కులకు తేక్కలు నేయుచు సుందరబాలాహుడుదయించి నిజలేజనివ్య స్వరూపముల చేత మువలనొక్కట నానందాశ్చర్యనిమగ్నమానవులను చేయుచున్నాడు. అంతలో లోక మంతయు బంగారుపూత పూసిన విధమున పచ్చనై యతిమనోహరమై విలసిల్లుచున్నది. మరికొన్ని నిమిషములకు ఆ సుగంధరూపమును విడచి ప్రకృతమైన రజితద్రావణమున మునిగి వెలువడినట్లు లోకమంతయులే జోధవళమై మెరయుచున్నది. పిమ్మట వారని ప్రకాశము తులనమున వృద్ధి గొలిపి అపరాధసమయమున నభిమణి దుర్నిరీక్ష్య లేకోకాశమై క్రాలుచున్నాడు. అటు వారని లేజము నిమిషనిమిషము క్షీణింప కుడకు సాయంసమయమున

విచిత్రనగ్నోభిర మగు పశ్చిమదెసకు మరల నకుండునాపుడై యాతడునునదృష్టిపథమునకుడప్పుచున్నాడు. అతెక వికాలమై నీలమై మనోహరమై యొప్పు నాకాశ మను రత్నకంబళముపై ప్రకృతిదేవత యప్పుడప్పుడై పైకి దీసి పరచి యలంకరించెడి నవరత్నముల చందమున గొప్ప నక్షత్రములు కొన్ని యుదయించి మెఱయదు నూటిగ మన సేక్రములను పొడువ నను దెంచుచున్నట్లున్న దివ్యకిరణజాలముచే మన కక్షుక మెదవించుచుండును. ఈనక్షత్రముల నడుమ రేణుచుగా నుండి ముక్తముల లాగున కళుకుతళుకు మని మెఱయుచు నక్షత్రకోటు లంబరమునకుండి మన కింతింతనరాని యాశ్చర్యము కలిగించుచున్నది. ఒకప్పుడు సూర్యాస్తమానమైన వెనుకను, వేరొప్పుడు మూర్యోదయపూర్వమునను ఉదయించి, అగణభ్యాకములై

మేరి మునముత్రములను చంద్రుడు రాత్రులందు ఆకాశమున సంచరించుచు మన మానసముల కెంతయేని యాహ్లాద మొసంగుచున్నాడు. సముద్రములలో కొన్ని యొకప్పుడు దొక్కవోటను, మరియొకప్పుడు మరియొక వోటను గావచ్చుచున్నవి. కొన్ని చలన మెరుగక యొల్లప్పుడు కొక్కవోటనే యుపయోగించును. ఒక పక్షమైన నిమగ్నము లాకసమునకు దీక్షతోపరీక్షించిన పక్షమున దిగున మిండును నొకటి రెండులకు నేల రాతిపోవుచుండును. ఒకప్పుడు మహాద్వీపాలకులతో తోకముక్క లునయింది వెలుగొందుచు నెల్ల నాళ్ళ గ్యచేకనుగల జేయుచున్నది.

ఇట్లనాదిగ నీవిదిప్రకృతిచర్యల జూపుచు వచ్చుచున్న భూగోళమునుండి మన దృష్టి మరలింది భూగోళము వైపు దిక్పి యంతర్ధ్రువము నుండిదక్షిణ ధ్రువమునకు(From the North pole to the South pole)సంచారము చేయుదము.

భూగోళవిచిత్రములు

ఉత్తరధ్రువప్రాంతములందు మన దేశమునందు కంటె నుమారు పండ్రెండుగంటలు పగలును ఆవలపం ద్రెండుగంటలు రాత్రియు నుండదు. సుమారాని నెలల కాలము నూర్యకర్మ యననది యగపవక యొక్కటే రాత్రికాలముగాను ఆవల సుమారాని నెలలు ఎవలెగ యొక్కటే పగలుగాను, వ్యాపించియుండును. అనగా సంవత్సరమున నారు నెలలు పరుసగా నొక్కటే పగలు, ఆరు నెలలు పరుసగా నొక్కటే రాత్రి. విశేషించి నూర్యకర్మము లాప్రాంత మందు లంఘముగా వ్యాపించక యేటవారుగ కనులుండుటచేత దివాసమయము నంగును తేజోష్ణముల ప్రసరణ మతి స్వల్పముగా నుండును. మిక్కిటచుగానున్న కిరణబాధచేత వాత్రకక ముల హిమమతరంగిణి(Glacier)హిమబీచ(In Foot) హిమత్రైల(Ice Berg)ములాదిగా వివిధరూపములు గల్గిన కాక్రకహిమదివాసములగుచున్నవి. ఇట్లుచూచు

కితోచేతములై హరితసప్తగృహములైన యీ ప్రదేశములందును, అచ్చటి కనుగుణములగు దోవతేనె భాషాదులతో(Esquimeaux)నెక్కినూజారులగు కుబ్జనగుల కెల్లమెలుగుల సీత మొదలగు తిమితిమిం గిల జీవులును నివసించి జీవించుచున్నవి.

ఉత్తరసమశీతోష్ణమండలము

అచ్చటనుండి సమశీతోష్ణ మండలమునకు దిగి పరికిలించితి మేని మనోహరముగు సయ్యగమునుచూచు పవ్వారాజులనితమును నైన ప్రదేశ మెందు, దిగ్యము లగు నదులకును, మనోహర లగు పచ్చని చెరువులకును, మధుఘోలయుక్తములైనవృక్షములకును, మేఘసూత్ర ముగ్ధద్రూపము గల జను లాదిగ గల జీవజాతులకునివా సమై శత్రపర్యము చేయుచున్నది.

ఉష్ణమండలము

మన మింకను క్రిందికి బోయితి మేని యష్ట మండలప్రాంతముల జేరుచుము. ఈమండలము ఋతు భేదకూన్యము. అధిశోష్ణ యుక్తము వర్షాధిక్యము, జలసమృద్ధి గలది. జాతులయంగును సంఖ్యలందును గూడ సమశీతోష్ణ మండలమునందు కంటెను నధిక ములైన యర్ధవసంఖ్యలు గల జీవులకు నివాసస్థానమై యలరారుచున్నది. దక్షిణసమశీతోష్ణమండలము త్రగ సమశీతోష్ణ మండలము పట్టిక. దక్షిణప్రదేశము ను త్రగధ్రువదేశమున బోయియుండును.

పర్వతాదివివరణము

ఇట్లు భూమిపై నొక్కమారు దృష్టి బజిరి మేని గంభీరస్వరూపములై యొకదానిపైనొకటి యొగ యుచు లేచి యాకసము నంటబోవుచున్నవో యనగ ట్లున్న పర్వతములు, నీలమేఘములవలె కుండరములై కలకొలిచి మైళ్లు వ్యాపించి, తరంగము లొండొంటిది చాక లేచి విరిగిపడుచు హోయమును నిరంతరధ్వజము చేయు మహాసముద్రములు, మందలకొనిన కలకల

దివి ప్రైమోరూము ప్రవహించి యాతురతితో నీనము ద్రములం జొచ్చు వదులు, జలశక్తుధ్వియు నుష్ణప్రసరణమును గల్గి వ్యాప్తములైన భగవతికబియ్యలు, వాటికూప తటాకముచో సహావరాదులైన కవ్యజలాలయములు, మహాకాళానమేరిములైన వృక్షరాజులు అంశవరకు విశృంభింపజాలని తిరుగుల్మలతాదులైన యూషధులు, ఇట్టి నేత్రగంజకము లగు పచ్చనిసీమల కియమగాప్రవర్ధింపజాలనిమహాప్రైకశక్తులగు నెడారులు మొదలగు సవిభోతికప్రపంచమున మనకు బోదనూపుచు మనల కానందాశ్చర్యనిచ్చు సూచకులను జేయుచున్నవి.

జీవబ్రాహ్మశక్తిము

ఇట్టి యగృహశక్తివికాసము వందుచుచో సహాధి రోపవిభాగములయందును, అత్యంతగూఢములగుపవ్యత గుహలయందును, భూమిగర్భమునందును, మహాసముద్రమధ్యమునందును అపారము లగు నెడారులయందును, జలమునందును, నాముపునందును, ఏకకణదేహులు మొదలు (Unicellular Organisms) మహాద్వీపమువరకును వగు మనుష్యేతర జంతుజీవు లదృశ్యముల కొలదిని, కుజ్జులగు నెక్కిమోలు ఆటలికులగునీగ్రోలు, వివిధగర్భరూపారులు గల మంగోలియా జాతుల వారు మేధాసంపన్నులగు నాగ్వజాతులవారు లోనగు కొట్ల కొలది మనుజులును నివసించుచున్నారు.

సృష్టి పేతువిచారణము

ఈమహాదృశ్యసృష్టిలో నిట్లు కొన్ని భాగములను పరిశీలించిన వెలక, వివేకమును, యోచనాసామర్థ్యమును గల యోజిగిరైనను ఇది యంతయు నెట్లున్ను వనుయ్యెనని యొక సందేహము కలుగకపోదు. సృష్టికర్త యొక్క శేష విలాసమాత్రముచేత నిపుడున్న శ్లేయాకస్మికముగ నొక్కమా దుదృష్టమై యావిశ్యము నిలచెనా? కొన్ని నియామకముల ననుసరించి యొక భవనం క్రమముగా మార్పులను జేందుచు వచ్చినది

యిపుడున్న రీతిని నిలచెనా? అని ప్రశ్నయు గలుగుచున్నది. క్రైస్తవమతస్థుల యుద్ధగ్రంథము "లైవియ" నందు వివరింపబడినట్లు సృష్టికర్త యగు భగవంతుడు నూయ్యు దుండవలయు నశగరికి నూయ్యుడును, చంద్రుడనునరికి చంద్రుడును, నక్షత్రములనునరికి నక్షత్రములును, భూమి యనునరికి భూమియు, మనుష్యులనునరికి మనుష్యులును, ఈలక్ష్యమున బోదనూపి రిని నేడు ప్రకృతికాస్త్రజ్ఞులు దలంప జాలకున్నారు. దురూహ్యమైన యున్నిత్తిప్రకార మెట్లో గలిగినదై యాంశ్యము సృష్టి యారంభమునుండి నేటివరకు నిప్పుడున్న రీతి నే నిల్చియున్న దని గూడ చెప్పట కవకాశము లేదు. సృష్టిచిత్రముల కనువిచ్చి యవగా కొంచిత మేని వానకు ప్రతిరోటను మార్పు లగువడుచున్నవి. ఆయాప్రదేములలో గూండు మొదలగునవి కట్టుకొని బ్రతుకు జంతుజాలమును, అట్లు స్థిరనివాసములలేక నిత్యము సంచరించు జంతుజాలమును, వాని యున్నిత్తి, వృద్ధియునురోగవిశేషములు, పరస్పరపోరాటములు, తుయమును మన ముదినము చూచుచునే యున్నాము—అట్టి జంతుజాలమును బ్రోవుచేసి పేర్లిడి విగ్ధీకగణము చేయుచున్నాము. నానాసాధనసామగ్రి చేత వాని శరీరములు భేదించి చూచి వాని యవయవజాలమును కణసంపాతులను (Tissues) శరీరనాళవుల (Cells)నుపరిశోధించుచున్నాము. సజీవనములై యున్నప్పుడు వాని శరీరధర్మము లెట్లు నిర్విర్తింప బడుచుండెనో ఆవిధముల నారయుచున్నాము. యుగముల వెనుక నీభూమిపై జీవించి నశించిపోయిన ప్రాణుల యెన్నిసంజరములను సంపాదించు నిమిత్తము అటవిక ప్రదేశములను భూమిగర్భమునందును, శిలాసంపాతుల క్రిందను ఓపికతో పరిశోధనము నులుచున్నాము. అందమునుండి విహంగ ముదృష్టించుట కవలార మూచుచున్నాము. కాలగతిచే నిరంతరము సృష్టిజంతు దంతటను మార్పులుగలుగుట రూచుచున్నాము. వికృతియొక్క ప్రకృతియొక్క ప్రభుమూత్రమై నట్లగువచుచున్నది.

వైధర్యనూత్రము

నిన్న మన్నట్లు నేడు లేదు. నేడున్నట్లు రేపుం
జుబోదు. నేటి స్థితిగతులు నిన్నటి స్థితిగతులకు ఫలిత
ములు. రేపటి పరిస్థితులు నేటి స్థితిగతులకు ఫలిత
ములు కాగలవు. వర్తమానము గతమునకు పుత్రసంబం
ధము భవిష్యత్తునకు పితృసంబంధమును గలిగినదై
యారెంటికి నడుమ నిలచి రెంటిని గలుపుచున్నది.
మరియుక్కటి గూడ గమనింపవలయును. నేటి వర్త
మానము రేపటికి భూతకాలములో చేరిపోవును. నేటి
భవిష్యత్తు రేపటికి వర్తమానము కాగలదు. నేడు
మనకు గోచరించిదిగ్భూమిమొదలయియున్న సృష్టివికా
సమంతయు వైధర్యనూత్రము Law of variation

వివరించు విధమున జాదికాలమునుండియు వైకృతుల
(Changes) జొందుచుమాచురానుగానుక్రమముగా
వపుడున్నట్లున్నది. గాని యిటువైట్ల వలచియుండ
బోదు. భవిష్యత్కాలమున వేరొక రూపమును ధరిం
పగలదు. వర్తమానపరిణామము భూతకాలపుపరిణా
మముమొక్క ఫలితము. భవిష్యత్పరిణామములకు
హేతువు. ఇట్లు భూతభవిష్యత్తుల నడుమ కార్యకా
రణసంబంధము గలిగి నిలిచి వర్తమానకాలము ఆరెం
టిని గలుపుచున్నది. అకస్మికముగా వకాత్తుగా సృష్టి
యం జేకార్యమును, ఏవ్యాపారమును జరుగలేదు. జరు
గబోదు. నియామాకము వర్ధతి కార్యకారణసంబంధము
గలిగియు సమస్తమును జరుగుచున్నది. సృష్టికాండ
నిట్లే జరిగినది.

